

ЛЕЗГИ ГАЗЕТ

Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед чIал хуьх!

1920 – йисалай акъатзава

№ 10 (10707) хемис 10 – март, 2016 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 10 манат

Туристриз - къулайвилер

3-мартдиз Дагъустандин Къил Рамазан Абдулатипова РФ-дин Хатасузвили Советдин Секретарь Николай Патрушеван ва СКФО-да РФ-дин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай Векил Сергей Меликован регъбервилек кваз Нальчикда кыле фейи Россиядин Хатасузвили Советдин совещанида иштиракна.

Анал Кеферпатан Кавказдин федеральный округда туриствили кластердин хатасузвал, суьрсетдин барадай хатасузвал таъминарун рекъай государстводин политика кылиз акъудунихъ галаз алакьалу месэляер веревирдна.

Къилди къачуртIа, Николай Патрушева СКФО-да туристрин объектрин хатасузвилиз къурхулувилер арадал атуни гьалар ахтармишун ва арадал ату мумкин тир хаталувилериз талукъ яз къанун-къайда хуьдай органри, къутармишдай къуллугъри ва властдин органри гъиле-гъилди серенжемар къабулун таъминарун чарасуз тирди къейдна. Идалайни гъейри, Хатасузвили Советдин Секретарди округда туриствили кластердин объектрин паспортизация ва терроризмвили къурхулувилерикай хуьнин барадай ийидай истемешунрин сиягъ тукьлуьрунни кIвалах зайифдаказ кыле физвайдакай лагъана. Идахъ галаз алакьалу яз туризмдин ва экскурсийрин маршрутра ял язавайбурун хатасузвал таъминарунни жигъетдай къабулзавай серенжемар гегеншарун лазим я.

Къейд авун лазим я хьи, Дагъустандин туризмдихъ галаз алакьалу хиле туриствили 52 база, 23 санаторий ва 116 мугъманхана кардик ква. 2015-йисуз республикадиз 430 агъзур кас туристар атана. Имни, 2014-йисав гекъигайла, 27 процентдин гзаф я.

Совещание кыле физвай чIавуз Николай Патрушева СКФО-дин региона “Хатасуз шегъер” система кардик кутунин кIвалах тайинарнай вахтарилай къулухъ галамуькьзавайдакайни ла-

гъана: “Хатасуз шегъер” тIвар ганвай аппаратно-программный комплексар вилик тухунин месэлядикай рахайтIа, алай вахтунда округда ахтын 8 комплекс кардик ква. Абурун са пайни Ставропольский крайда ава”. И вахтунда Ингушетияда ва Кеферпатан Осетияда ахтын комплексар авачирди къейдна. Раиж авур делилрал асаслу яз, 2015-йисуз округда “Хатасуз шегъер” комплексдин куьмекдалди анжах 76 тахсиркарвал дуьздак акъудна. Им, 2014-йисав гекъигайла, къве сеферда тIимил я. Хатасузвили Советдин Секретарди СКФО-дин субъектрин руководителриз “Хатасуз шегъер” комплекс тукьлуьрунни ва вилик тухунин концепция уьмуьрдиз кечирмишунин сад ва къвед лагъай девирдин сергъятра аваз пландик кутунвай серенжемар тамамарун даваруниз эвер гана.

Совещанидал суьрсетдин барадай РФ-дин хатасузвили доктринадин истемешунар кылиз акъудунин месэляер, гъакIни недай суьрсетдин продуктралди жува-жув таъминарунни дережа кхажунин, продукциядин ери хъсанарунин серенжемар, гъакIни СКФО-дин территорияда милли хатасузвал таъминарунни важиблу маса месэляер веревирдна.

РикIел хкин, алай вахтунда Дагъустан Россиядин регионрин арада вичин агропромышленный комплекс хъсан ериш аваз вилик физвайбурун жергедик акатзава. Сезондин вахтунда республикадивай Россиядин базарриз 500 агъзур тонндилай виниз салан майваар, саки 80 агъзур тонн емишар, 30 агъзур тонндилай виниз столовый сортарин ципицIар агакьариз жеда. Дагъустанди гъар йисуз лапагрин саки 30 агъзур тонн як гъасилзава, гъакъикъатда недай и продуктдин патахъай чкадин агъалийрин къенепатан игътияжар тамамвилелди таъминарзава ва, идалай гъейри, уьлкведин маса регионриз 5 агъзур тонндилай виниз лапагрин як рекъе твазва.

Райсудин НАБИЕВ

Курхуьрун Мирзекирим Рагъимован тIварунихъ галай 1-нумрадин школа акъалтIаррай гзаф жегъилри алай вахтунда уьлкведин машгъур вузра келзава. Абурукай сад Расулова Алфия я.

Класдин руководитель, тежрибаллу муаллим Абдуразакьова Мая Эфендиевнади вичик еке умудар кутур руша 2012-йисуз хъсан къиметралди школа куьтыгъна, уьлкведин Кеферпатан меркезда юридический академияда келзава. Вуздин общественный уьмуьрда датIана иштиракзавай Алфия исятда 3-курсуна ава.

И йикъара Алфияди келай школадин директордив Санкт-Петербурдин юридический академиядин ректор О.С.Зыбиналай дагъви рушан тарифзавай, диде-бубадиз, муаллимриз сагърай лугъузвай чар агакьна.

Ихътин чар атуни школадин педколлективдик руьгъ кутунва ва вилик мадни хъсандиз зегъмет чIугунин везифа эцигнава.

Мубаракрай!

Москвада, РФ-дин Федеральный Собранида Дагъустандин патай сенатор, дуьньядиз машгъур хъанвай карчи, меценат ва гзаф крариз, ксариз къаюмвалзавай спонсор, лезги хва

Сулейман Абусаидович КЕРИМОВАЗ:

Эсил-несил зияратрин мукай я. Арш хъиз вине тунва халис
Ният-фикир гъакъван михьи Лезгивал!
КукIвай я! Эренларди гайид я жеде верги ваз!
Халикьдини гана ажеб захавал, Мад ачух хуьй йисаралди бажарагъ,
Авун патал адалатдин архавал! Мягъкем къуна пачагълуьгда
важарар!
Къадар лугъуз жедач хъсан крарин. Чаз бес жезва ви са тIвар къун
дамахдин,
Ви тIварци хуьр хкажнава РикI гьулдан я ялав хуьзвай
Крарин! чакмахдин...

Ви 50 йисан юбилей тебрикзавай “ЛЕЗГИ ГАЗЕТДИН” редакциядин коллектив

► 3

Хуьрерин къайгъуда

2016-йисуз Дагъустандин хуьрерин чкъар вилик тухун патал федеральный бюджетдай саки 306 миллион манатдин такъатар агакьда.

Хуьрерин чкъайра яшамиз жезвай агъалийрин, гъа гъисабдай жегъил хизанрин ва жегъил пешекаррин яшайишдин кIвалерин шартIар хъсанарун патал Дагъустандиз 73 миллион манатдилай виниз такъатар чара ийида. Мадни саки 233 миллион манатдин субсидияр хуьрера яшайишдин хилен объектар ва инженерный къурулушар арадал гъун патал серфда. Гъа жергедай яз целди таъминарун патал саки 32 миллион манатдин, газ гъун патал 27 миллион манатдин такъатар чара ийида.

80,5 миллион манатдин такъа-

тар умуми образованидин активизацийрин сеть вилик тухун патал, 25,5 миллион манатдин такъатар фельдшервилини акушервилини пунктар ачухун патал серфда. Идалай гъейри, 22 миллион манатдин такъатар дуьзенлухра спортдин имаратар эцигун патал, 46 миллион манатдилай виниз такъатар лагъайтIа, яшайишдин кIвалер эцигдай майданар пайгар гъалдиз гъунин проектар кылиз акъудун патал серфда.

Санлай къачурла, 2013-2020-йисар патал хуьруьн майишат вилик тухунин, хуьруьн майишатдин продукциядин, хамалдин ва суьрсетдин базарар къайдадик кутунин Госпрограмма вилик тухунин сергъятра аваз 2016-йисуз 7,2 миллиард манат чара авунва.

ХАБАРАР

Лезги дестедин аялриз “Хайи чIалан рахунар гегеншарин” лишандик кваз ачух тарс 2007 ва 2014-йисара “Виридалайни хъсан муаллим” конкурсда гъалиб ва РФ-дин Президентдин грантриз лайихлу хъайи Роза Халифаевади тухвана.

► 20

СПОРТ

Февралдин эхирра Бабаюртда залан атлетикадай кыле фейи Дагъустан Республикадин чемпионатда Ахцегъ райондин пагъливанрин командадини иштиракна. ИкI, Мусанбиев Далгата (62 кг) ва Лалаев Рагъмана (85 кг) и акъажунра кIвенкIвечи чкъар къуна.

► 22

Халкъ гъавурда твазва

3-мартдиз Дуствилин квале Дагъустан Республикадин Къилин ихтибарлу ксарин Советдин членар патал семинар-совещание кыле тухвана. И мярекатда РД-дин Къилин ва Гьукуматдин Администрациядин къенепатан политикадин рекъй управленидин начальник Къурбан Нажмуудинова, Дагъустан Республикадин жегъилрин крарин рекъй министр Арсен Гъажиева, республикадин министерствойринни ведомствойрин руководителрин заместителри иштиракна.

Вичин рахунра Къурбан Нажмуудинова и серенжемдин мурад республика михи ва цийи хъувунин барадай РД-дин Къилин политический рехъ умуьрдиз ке-чирмишунин гъакъндай Дагъустан Республика вилик тухунин кар алай проектар кылиз акъудунин, къазанмишнавай агалкъунрин ва обществодин жуьреба-жуьре хилера гьалтзавай четинвилерин гъакъндай республикадин агъалийрихъ галаз гъавурдик кутунин квалах гегеншарунин пай кутуникай ибарат тирди къейдна.

Са куьруь девирда Дагъустан Республикадин Къилин ихтибарлу ксарин Советдиз талукъ гегенш квалах тухванва. Квалахдин тайин тир хилерай махус дестеяр тешкилнава, 2016-йис патал советдин квалахдин план тукьлуьрнава (адан патахъай Советдин членрихъ галаз меслятарнава). Фейсбук ва Инстаграм социальный сетра Советдин аккаунтар тешкилнава. Анра вахт-вахтунда талукъ тир информациядиз чка гузва, кыле тухванвай серенжемрикай хабардар ийизва, баянар гузва.

Семинар кыле фидай чъавуз Дагъустан Республикадин исполнительный властдин оганрин квалахдин важиблу терефрихъ галаз алакълу месляяр гъакъни кар алай "Инсанвиле капитал", "Экономика "экуьди авун", "Государстводи менфятлукаказ идара авун", "Вилик тухудай чкаяр", "Нетижалу агропромышленный комплекс" проектар кылиз акъудунихъ галаз алакълу месляяр веревирдна.

Семинардал-совещанидал обществода экстремизм ва терроризм къабул тавунин гьалар арадал гъунин квалахдал исполнительный властдин органар, чкадин самоуправленидин органар, граждандвиле обществодин къурулушар желб авунин месляйридин килигна.

Идалай гъейри, государстводин милли политикадин Стратегия кылиз акъудуниз талукъ месляйрални акъвазна.

Семинардин иштиракчийри экономикадин кар алай сектор, гъевчи ва юкъван бизнесдин даях яз, къенепатан туризм вилик тухунин месляярни веревирдна.

РД-дин Къилин ва Гьукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъдин ва информациядин управлениди хабар гузвайвал, гъа ихътин са жерге гуьруьшар, тайин тир темайрай семинарар гележегдани кыле тухуда.

Конкурс

4-мартдиз Мегъарамдхуьруь райондин образованидин управлениди Вироссиядин жегъил келдайбурун "Чан алай классика" конкурсдин райондин пай кыле фена. И серенжемдин метлеб аялар художественный ктабар келун патал гъевеслу авун, абуру классический литературадиз ийизвай итиж хъажун ва бажарагълу аялар жагъурун тир. 90 аялди штиракъ ана гъалиб хъана:

Мегъарамдхуьруьн 1-нумрадин СОШ-дин 6-класда келзавай **БУХСАЕВА Саида**, Советский хуьруьн СОШ-дин 7-класдин ученица Гъабибова Аида ва Мегъарамдхуьруьн 1-нумрадин СОШ-дин 8-класда келзавай **ШИХАЛИЕВА Фатима**.

Дагъустандини Иранди санал квалахда

Россиядин делегациядик кваз Тегерандиз мугъманвилеиз феий Дагъустандин Къил Рамазан Абдулатипов Ирандин Исламдин Республикадин Алишверишдинни промышленный палатадин президент жанаби Асадола Асголарадидихъ ва инвестициядин компаниярин "Хамрахияна" десте-дин" регъбер жанаби Хамид Хамрахиянахъ галаз гуьруьшмиш хъана.

Мярекат ачухай Хамид Хамрахияна, кылди къачуртла, лагъана: "Къе чун чи къунширийин, дагъустанвийрин, арада ава. Чун и кардал шад я ва чна и кардал дамахни ийизва. Куьн, играми Рамазан Гъажимурадович, чна лап мукъва дуст хъиз къабулзава. Чна куьн чи накъварал мад сеферда тебрикзава. Куьн чина жедай сефер хушди хъурай!"

Вичин рахунра Рамазан Абдулатипова жанаби Хамрахиянахъ чими келимайрай ва хушдаказ къабулунай сагърай лагъана. "Чина къени къунши хайи стхадилай хъсан я лугъуда, хъсан къуншивилин алакъларал чна лап виниз тир къимет эцигзавайди я. Къе чи арада зи куьгъне дуст - Иранда Россиядин посол Ливан Джугарян аваз хъунал зун шад я. Эхиримжи вахтара чи милли регъберин ва чи посолрин чалишмишвилерин нетижата Россиядинни Ирандин алакълар хъсан ериш аваз вилик физвайдал зун лап шад я. Россиядинни Ирандин алакълар вилик финиз чаз жуван пайни кута-кванзава", - малумарна РД-дин Къили.

Идахъ галаз шад хъиз, ада гъайиф члу-налди къейд авурвал, алай вахтунда къве уьлкведин арада авай экономический алакъларин дережа политический алакъларин дережадилай са къадар агъада ава. "Политический алакълар яргал вахтунинбуру ва мягъкембур хъун патал чна экономический база мягъкемарун герек я", - инанмишвал къалурна Р.Абдулатипова.

Республикадин руководитель Дагъустандинни Ирандин арада кардик квай, виш йисарин тарих авай алакълариз талукъ темадални акъвазна. "Чи арада тарихдин деринриз фенвай алакълар ава. И мукъвара чна Дербентдин 2000 йис ва Дербент алай чкадал инсанар бинеламиш хъайидалай инихъ 5000 йис тамам хъун къейдна. Дербентдин къеле Къвед лагълъай Хосров Ануширванан девирдани эцигайди чи рикел алама. Къадим шегъердин цлар гъам дагъустанвийри, гъам Кавказдин маса халкъари ва иранвийрини эцигна.

Экономикадин жигъетдай санал квалахунин мумкинвилерикай лугъналди, РД-дин Къили къейдна: "Чун къуншияр я, чи арада экономикадин жигъетдай алакълар

лагълъайтла, акълалтай агъуз дережада ава. Чи республика Россиядин къакъудиз тежер пай яз къве йиш йисалай гзаф вахт алатнава. Чи Ватан, чи уьлкве сад я, чун Россиядин агъалияр я ва эгер чи арада экономикадин жигъетдай алакълар вилик феийтла, идакай, са шакни алачиз, санлай Россиядинни Ирандин алакълар патал менфят кхатда.

Чи республикадихъ промышленность, АПК вилик тухун патал еке мумкинвилер ава. Эхиримжи пуд йисуз Дагъустан хъсан ериш аваз вилик физва: экономика вилик финин еришрал гьалтайла чун Россиядин Федерациядин субъектрин арада сифтегъанбурукай са чкадал ала. Гележегдани алакълар гегеншарун, инвестицияр желб авун, гъакъни чна Ирандиз товарар маса гун ва Ирандани Дагъустандиз товарар гъун чун патал лап важиблу я.

Иранда Россиядин посол Леван Джугаряна Дагъустан Республикадин Къилихъ галаз санал квалахдай йисар рикел хкана: "Жанаби Абдулатиповахъ государстводин ва дипломатвилеин къуллугъдин барадай квалахдин девлетлу тежриба ава. Ам яргал вахтунда Тажикистанда Россиядин Федерациядин посол тир, за лагълъайтла адан заместителвиле квалахна. Дагъустандин делегация мугъманвилеиз атуниз чна еке метлеб гузва. Дагъустан географиядин жигъетдай фикир желбдай чка я - ина хъуьтлуьз мурк къан тийидай Махачкъала порт ава. Санлай къачурла, республикадин мумкинвилер лап екебур я. Чна Дагъустандихъ галаз Ирандин къве терефдин алакълар вилик финиз посольстводин патай вири жуьрейрин куьмекар гуда. Гъавлияй за квез Иранда авай Дагъустан Республикадин векилдихъ ва алишверишдин рекълар чи векилханадихъ галаз сих алакълар хуьн меслят къалурзава".

Гуьруьш кыле фидай чъавуз РД-дин промышленностдинни алишверишдин министр Юсуп Умамова регионда инвестицияр желб авунин жигъетдай авай гьаларикай ва Дагъустандин экономика хкаж хъунин еришрикай суьгъбетна.

"Эхиримжи вахтара чна Ирандихъ галаз сихдаказ санал квалахна. И квалахдин сергъятра ва Ирандин диаспорадин иштираквал аваз кылиз акъудзавай инвестициярин проектар ава. Санлай къачурла, эхиримжи пуд йисуз Дагъустанда къецепатан уьлквейрин капиталдин иштираквал аваз инвестициярин 30-далай виниз проектар умуьрдиз кемирмишна. Накъ гележегдин инвесторрихъ галаз суьгъбетдай чъавуз экономикадин ва финансрин жигъетдай абурун хатасузвал таъминарунунин месълани къарагъарна.

Къейд авун лазим я хьи, алай вахтунда Дагъустанда къецепатан уьлквейрин инвесторри бизнес къулайдаказ кыле тухун патал нормативный база арадал гъанва, абурун проектар кылиз акъудун лагълъайтла, Дагъустандин Къилин гуьзчивилик ква", - инанмишарна министрди.

Ю.Умамова бизнесменриз государстводи куьмек гунин жигъетдай къабулзавай серенжемрин патахъайни хабардар авуна, республикада инфраструктурадин объектарни галаз къве индустриальный парк арадал гъанвайди рикел хкана. Ана 2020-йисалди 17 инвестпроект кылиз акъудун пландик кутунва. Алай вахтунда республикадин инвестициярин портфелда саналди инвестицияр желб авун патал гъазур 60 проект, гъакъни кылиз акъудун патал тамамвилелди гъазур вишелайни виниз проектар ава.

Суьгъбет давамарун яз Дагъустандин Къили идалай вилик Россиядинни Ирандин Исламдин Республикадин хуьруьн майишатдин министерствойрин иштираквал аваз суьгъбет кыле феийди, Россиядин базардиз Ирандин хуьруьн майишатдин продукция агакъларун патал ва, талукъ тирвал, Россиядин товарар Ирандиз тухун патал "къацу рехъ" ачурунунин проект веревирд авурди къейдна.

"Къацу рехъ" проект кылиз акъудунин карда Махачкъаладин гуьлуьн алишверишдин портуни еке чка къазва. Чна гъам Ирандин инвестициярин ва товарриз, гъамни жуван продукция гъа уьлкведиз рекъе туниз итиж ийизва. И кар патал саналди квалах тухун герек къведа. Ирандин Алишверишдинни промышленный палатади Иран Республикада Россиядин Алишверишдин векилханадихъ галаз чи посолдин куьмекни галаз, Ирандин карчир чи республикадин мумкинвилерихъ галаз чкадал атана ташниш жедайвал, Дагъустандиз атун тешкилдай мумкинвал ава", - лагъана Рамазан Абдулатипова.

Дагъустандин Къили Ирандин векилриз сада-садаз продукция маса гунин барадай къве терефди санал квалахунин мумкинвилер чирун патал республикадиз атун теклифна. "Дагъустан экономика вилик тухуннихъ ва агъалийрин яшайишдин ери хкажунихъ элкъларнавай гъакълар крарал элячлиз гъазур я", - малумарна Рамазан Абдулатипова.

РД-дин Къилин ва Гьукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъдин ва информациядин управлениди хабар гузвайвал, Рамазан Абдулатипов Дагъустандиз инвестицияр желб авун фикирдиз къачунвай Ирандин компаниярин векилрихъ, гъакъни Ирандин Центробанкдин директордин заместитель Голям Али Камъбахъ галазни гуьруьшмиш хъана.

Дагъустандин Къили Ирандин векилриз сада-садаз продукция маса гунин барадай къве терефди санал квалахунин мумкинвилер чирун патал республикадиз атун теклифна. "Дагъустан экономика вилик тухуннихъ ва агъалийрин яшайишдин ери хкажунихъ элкъларнавай гъакълар крарал элячлиз гъазур я", - малумарна Рамазан Абдулатипова.

РД-дин Къилин ва Гьукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъдин ва информациядин управлениди хабар гузвайвал, Рамазан Абдулатипов Дагъустандиз инвестицияр желб авун фикирдиз къачунвай Ирандин компаниярин векилрихъ, гъакъни Ирандин Центробанкдин директордин заместитель Голям Али Камъбахъ галазни гуьруьшмиш хъана.

Халкъдин дамах

Нариман ИБРАГЪИМОВ

Сулейман КЕРИМОВ. Къе чи ватангълидин твар Дагъустандани, Россиядани, дуньядин гзаф уьлквейрани къазва, кесерлу журналри, газетри адакай телеканалри кхъизва, передача гъазурзава. Амма са цуд йис идалай вилик ам чизвайбуру лап тимил тир: хизанар, багърияр, санал келайбуру, квалалахайбуру, бизнесдин рекъай амадагар... ЛДПР-дин председатель Владимир Жириновскийди адакай икI лагъана: *“Чаз гужунин, мафиядин Кавказдикай гзаф чизва. Керимов интеллигентный Кавказ я. Ада вичин крар меденидаказ, савадлувилелди, акьуллувилелди уьмуьрдиз кечирмишзава. Ам секин, дамах, фурс гвачир, дикъетлу, къайгъудар кас я. Ада геждади вич масадбурун вил кхладайвал хатна къалурнач, бизнесдин жуьреба-жуьре хилер ахтармишна, хсусият, девлет патал еке женгера гъатнач ва лазим вахтунда вичин гъилиз къевезвайдини ахъайнач”.*

Чаз къе малум тирвал, Сулейман Керимов Россиядин машгур карчи, Дагъустан Республикадин патай Россиядин Федерациядин Федеральний Собранидин Федерациядин Советдин член, “Нафта-Москва” дестедин, футболдин “Анжи” клубдин иеси, уьлкведа мергъяматлувилдин гьерекагъе гьеншарзавай жумарт, регъимлу ксарикай сад я. Ихътин куклушри ам гьикI хкаж хъана? Адан жаван, жегил уьмуьр гьикI киле фена?

Чешнелу пионер

Сулейман 1966-йисан 12-мартди Дербент шегъерда къайдаяр хуьдай органрин къуллугъчи Абусаидан хизанда пуд лагъай аял аз дидедиз хъана. Дидеди сбербанкда бухгалтервиле квалалахзавай. Чехи стхади дуктурвилдин, ваха муаллимдин кеспиар хъана.

Гъевчи макъамда Сулейман зайиф аял тир. Уьмуьрдин, яшайишдин татугай терефрикай хъсандиз хабар авай дахди хва дзюдодин секциядиз вугана. Беден, руьгь мягкемди хъун, гележегдин уьмуьрдиз лайихлудаказ гъазурун патал ва вичик хкуьрдайбуру хъайитла, талукъ жавабни гудайвал. Спортдин секцияди гададик авказ-авказ дегишвилер кутуна. Гъилера къуват гъатна, бедендик лигимвал, хцивал акатна.

Са сеферда школада ихътин агъвалат хъана. Переменадила гьугъуниз аялар классриз гъах хъийизвай. Муаллим гъелелиг атанвачир. Класда авай са гададиз, вучиз ятлани, Сулейман ягъиз клан хъана. Ада гъасятда жавабдин гьерекагъе авуна ва вичел гъил хкажзавай гада, къунелай гъана, чилел гъалчна. Санал келзавайбуру Сулейманан алакунрикай хабар хъана ва мад адахъ галаз киклидайбуру, гъуьжетардайбуру хъанач.

Лугъун лазим я хьи, Сулейман вичин къуватдикай, алакунрикай члуру кар, масад бейкеф авун патал менфят къачудачир. Я къил цава къуна, хур экъисна къекъунни ийидачир. Ам Советрин девирдин чешнелу пионер, комсомол, отличник тир. Муьжуьд лагъай классда авайла, ада математикадай, физикадай цуд лагъай классдин тапшургуьр тамамардай. Класда, школада аялрай члуру крар акъатайла, адал муаллимрин шак фидачир. Садра Сулейманан иштираквални аваз гадайри контрольный кваллахдин чарар чунуьхна. Муаллимди, директорди къуд юкъуз классдин гадайриз къилди-къилди эвериз силитухвана, амма садани хиве къунач. Алапатдин кар ам тир хьи, Сулейманаз силит къаз эверначир, ам чешнелу ученик тир эхир.

1983-йисуз шегъердин 18-нумрадин юкван школа куьтягъай жегил политехнический институтдин эцигунрин факультетдик экечна. Сад лагъай курсунилай гьугъуниз гада къуллугъ ийиз армиядин жергейриз фена. Ина касди вичин чирвилерин, алакунрин, бедендин мумкинвилерин сергъатар мадни гьеншарна. Стратегиядин метлеб авай ракетный частариз акъатай гадади старший сержантвилдин чин, расхетдин начальниквал къазанмишна. Дивизиядин акъажунра дзюдодай, путар ажакунай чемпионвилдин твар къачуна.

Хци къатлунар

Аскервилдин партал дегишарай жегилди уьлкведа киле физвай дегишвилер къатлай хътинди я, Дагъустандин госуниверситетдин экономикадин факультетдиз перевод вахчуна. Гъа ина ада вичин уьмуьрдин месэла гьална. Санал келзавай Фируза Ханбалаевадихъ галаз риклер, рекъер сад авуна, хизан кутуна. Диплом къачур Керимов иранбувадин куьмеки галаз “Эльтав” заводдин экономиствиле тайинарна. Заводдин коллективди оборонадин министерство

патал жуьреба-жуьре тадаракар ва гьаки “Горизонт”, “Рекорд” телевизор патални транзисторар акъудзавай. Са акъван вахт алатнач, чирвилер, алакунар авай экономистдикай карханадин генеральный директордин заместитель хъана.

Советрин Союз чукурайдалай гьугъуниз “Эльтав” заводдин продукция ишлемишзавайбурукай цийи уьлквейрин агъалияр, карханаяр хъана. Четинвилерни арадал атана. Ина-ана авай заводрихъ, чеб герек деталралди таъминарзавай карханарихъ галаз пуларин гъахъ-гъисабар авунин кар регъят хъун патал 1993-йисуз Москвада Федераль-

ный промышленный банк тешкилна. Сулейман Керимовакай и банкада “Эльтав” заводдин итижар хуьзвай векил хъана. Москвадиз физ хтунни регъун рекъиз элкъевена. Яргъалди икI давам гуз тежерди фикирда къуна, Керимова кирда квал къуна ва эхирни уьлкведин меркезда квал-югъ, вичин бизнес кардик кутуна.

Гиперинфляциядин девирда банкархъ галаз алакълу бизнес виридалайни гзаф къазанжияр арадал гъизвайбурукай сад тир. Федпромбанкдини ихътин улам гъилий ахъайнач. Керимован теклифдалди ва иштираквални аваз банкди Россиядин хуьруьн майишатдин министерствонин къвалав гвай федеральный суьрсетдин корпорациядиз (руководитель -Мегъамедтагъир Абдулбасиров) Федеральный ва регионрин игътияжар патал техил, шекер, гъери, як, нек ва маса суьрсет маса къачун патал 1994-1996-йисара бюджетдай ахъаяй 500 млн. доллар паюнин карда иштиракна. Нетижанда Сулейман Керимовахъ са шумуд карханадин акцияр, абурун пай пулар къачудай мумкинвал хъана.

Центральный газетри С. Керимовакай макъалаяр кхъенвай журналистри ам герек инсанрихъ галаз регъятдиз алагъ-салагъда гъатиз жедай ксарикай я лугъуз къейдзавай. ИкI, 1990-йисарин юквара Керимов “Орел-Авиа” авиакомпаниядин иеси Сергей Исаковахъ галаз таниш хъана. Ам арада аваз чи ватангълидиз Владимир Жириновский чир хъана. 1997-йисуз Исаковани Керимова чпин гъузчидалди “Внуководин авиалинийрин” акциярин пакет къачуна. Идан гьугъуналлаз - Мурманскдин авиакарханадин акциярни. Авиалинийрин кваллахдин сирерай къил акъудай Керимова къазанжияр арадал гъидай мад са рехъ ачухна. Адан гуьзчивилик (герек къадар акциярин иесивал авуна) самолетриз билетар маса гудай ва бронираватдай транспортдин клирингдин палата акатна. Са тимил вахтунилай чи ватангълидин ихтиярда авиабилетар гудай гьенш мумкинвилер авай гъавадин рекъерин килин агентствони гъатна. Гъа и чавара гъар йисуз Керимов авиабилетар маса гана алатзавай пулари 7-12 миллион доллар гъизвай.

1998-йисуз С. Керимов вичиз табий тир “Внуководин авиалинийрикай”, Федпромбанкдикай жечна ва нафтни нафтладин про-

дуктар маса гузвай “Нафта-Москва” компания гъилик авунив эгечна. “Нафта-Москва” гъар йисуз 200 млн.тонн нафт экспортдиз ракурзавай “Союз-нефтеэкспортердин” ирсдар хъанвай. 1998-йисан августдин кризис себеб яз “Нафтадин” пулар вара-зара хъана. Анжах са “Сургутнефтегаз” компаниядиз ам 120 млн.доллар буржлу яз амуькна. Компаниядин руководстводи (адан киле нафтладинни газдин промышленностдин министрдин заместитель Анатолий Колотилин акъвазнавай) ам маса гуниз акъудна. Компания маса къачудай муштери яз майдандиз лезги экъечна ва адаз са артух манивалдайбуруни хъанач.

1999-йисан декабрдиз киле феи сечкийра Сулейман Керимов ЛДПР партиядин жергейрик кваз Россиядин Федерациядин Госдумадиз депутатвиле хъяна. Нафтладин бизнес хата-бала арадал атунихъ галаз алакълу тирвилей Керимова са йисан къене “Нафта-Москвадин” Россиядин вири карханаяр Михаил Гуцериеваз ва къецепатан уьлквейра авай автозаправкаяр, терминалар “Лукойл” компаниядиз маса гана. Гъа са вахтунда нафтладин активрихъ галаз алакълу авачир карханаяр, бизнесдин майданар вичиз туна. Пешекари тескиьарзавайвал, “Нафтадин” акцияр маса къачуниз 50 млн. доллар харж авур касди, компания маса гана, 300 млн. доллар къазанмишна.

Карчивилел машгул йисара Керимован уьмуьрда тимил харж ийиз еке доходар къачур дуьшубуьр садни къвед туш. Инал анжах къвед рикел хкиз кланзава. “Автобанкдин”, страховой “Ингосстрах” компаниядин, Орско-Халиловский меткомбинатдин, Подмоскьеда авай ничиррин майишатрин иеси Андрей Андреев (ОБХСС-дин вилкан работник) къайдаяр хуьдай органрин силсдик акатна. И арада коммерциядин кзурулушри адаз вичин бизнесдин карханаяр маса гун теклифна. Муштери язни майдандиз Керимовахъ галаз алакълу карчир экъечна.

2004-йисуз чи ватангълиди Сбербанкдай гъевчи процентар алай кредит ва и пуларихъ “Газпромдин” акцияр къачуна. Гъа и акцияр заминвиле эцигиз Сбербанкдай мадни кредитар къачуна ва абурухъ гъа Сбербанкдин хейлин акциярин иесивал хъана. Нетижанда Керимовакай “Газпромдин” 4 процент ва Сбербанкдин 6 процент акциярин сагъиб хъана, вичин хуси са манатни харж тавуна. 2006-йисуз и компанияра С.Керимоваз талукъ паюни 10 млрд.доллар тешкилзавай.

“Интеллигентный Кавказдин” бизнесдикай датлана кхъизвай журналистри са кардал тажубвалзава. Ам милли хаммалдин, тебиатдин ресурсрин (нафт, газ, къизилдин мяденар, энергия, чил...) иеси тушиз, Россиядин кар алай олигархикай сад ялда. Дугъриданни, гъакъикъат гъахътинди я. Бес ада миллиард долларар гьикI къазанмишзава? Акъулдалди, алакунралди, кардин-бизнесдин гъавурда хъналди, мумкин тир гъар са хата-бала, зиян вичин хивез къачуна кар килиз акъудналди... Адан капитал (девлетрин, агалкъунрин бине, нетиж) вуч я лагъайтла, вири рекъерай пайгардик кваз квалалахзавай бизнес базардиз акъудун ва адаз муштериар жагъурун.

Жумартвилдин майданар

С. Керимова садавайни къакъудзавач, садни алдатмишзавач, “бизнесдин женгера” иштиракзавач, чизчиз масадаз зиян гудай къуьруьк амалар ийизвач. Адахъ галаз жуьреба-жуьре йисара санал квалалахай, алакълу хъайи бизнесменрикай, чиновникрикай садани адан тварцихъ нарази, пис гафар лагъанач. Адаз вичиз, кваллахдиз, къилихдиз къимет гудайла ихътин ибараяр ишлемишзава: “математикдин алакълу авач, гзаф хуш къведай кас”, “гиле-гил аваз месэла гъялдай рехъ хъядай ва хийирлу бизнес регъа амаз чир жедайди”, “ачух, регъимлу, амма герек вахтунда векъини жедай итим”, “гъуьрметлу, машгур бизнесмен”...

Дуньядин экономикадин гъаларикай, бизнесменрикай, девлетлу ксарикай датлана малуматар гузвай “Форбс” журнал ава. Адан чинра твар гъатун еке агалкъун яз гъисабзавайди я. Сулейман Керимовакай “Форбсди” сифте яз 2006-йисуз кхъена. Россиядин миллиардердин арада лезги 8-чкадал эцигнавай. Гъатта “Интеросдин” къил Владимир Потанини адалай гьугъуна гъатна. Амма къе Потанина Россиядин девлетлу 200 касдин сиягда 1-чка къунава.

Гатузни вири йикъар рагъ алайбуру, гуьлуьшанбуру жедач, хар къвадай, цавар члулав цифери къадай вахтарни жеда. Инсандин уьмуьрни гъаки я, ам хата-балайрик акатдай, квалалахар терсеба элкъведай чавар жеда. Сулейман Керимовани абуру акуна. Ам миллиардралди пуларикайни магърум хъана. Ятлани ада вичин кар давамарзава, уьлкведин бюджетдиз миллион манатралди налогрин пулар гузла, жумартвилелди мергъяматлувилдин рекъериз еке пулар харжзава. Идакай гъар са дагъустанвидизни, Россиядин Федерациядин Президент Владимир Путиназни хабар ава.

2015-йисан 26-декабрдиз В. Путин Россиядин машгур олигархар Алексей Миллерахъ (“Газпром”), Игорь Сечинахъ (“Роснефть”), Петр Авенахъ (“Альфа-банк”), Сулейман Керимовахъ (“Нафта-Москва”), Герман Грефахъ (Сбербанк) галаз гуьруьшмиш хъана.

Шаз Москвада, реконструкция хъувурдалай гьугъуниз, соборный мискин ачух хъувур мярекатда В.Путина, С.Собянина, С.Керимова, Р.Гайнутдина иштиракна, абуру санал шиклин яна. Мискин цийикла тукълуьр хъувуниз чи ватангълиди хейлин пул чара авуна.

2007-йисалай уьлкведа С. Керимова тешкилнавай мергъяматлувилдин фонд кардик ква. Ада начагъ аялриз, спортсменриз, жегилрин мярекатриз, гъаждал физвай дингълийриз куьмекар гуз са шумуд йис я. “Анжи” клубдин иесиди Дагъустандин футбол вилик тухун патални еке алахъунар ийизва. Дагъустан патал ада ийизвай харжияр екебуру я. Шуьше акъуддай завод, аэропорт, “Анжи-арена”... Адахъ республикадин экономика хкаждай, яшайишдин хел хъсанардай проектар мадни ава, амма манивал гузвай кзурулушарни ава къван.

Чаз 50 йис тамам жезвай баркаллу хциз риклин сидкъидай аферин ва сагърай лугъуз кланзава.

8-Мартдин савкьат

Дагъви ШЕРИФ

Махачкъаладин Редукторный посёлокда, I Пётран тиварунихъ галай куьнеда эцигнавай РД-дин Уполномоченный МФЦ-дин (многофункциональный центр) дараматди цийи йисалай кваллахиз башламишнава. Алатай гьафтеда лагьайтла, ам шад гьалара ачухна ва аниз атай мугьманар "са дактардин" къайдада агьалийриз ийизвай къуллугърихъ галаз таши хьана.

Дишегълийрин суварин вилик кьиле фейи и мярекатдал мугьманар, агьалияр кватл жедалди, Дагъустандин нурлу гьетер тир Жанибек РАМАЗАНОВНИ Дилъара НАДЫРОВАДИ концерт гана. Алахъай гуьзел гьавадал, гьуьлелай къарагъзавай гару Дилъаради тамарай лезги манийрин ван яргъариз агакьарзавай.

Ингъе РД-дин МФЦ-дин директор Осман ХАСБУЛАТОВА багъа мугьманар, РД-дин Гьукуматдин председатель Абдусамад ГЪАМИДОВ, РФ-дин минэкономразвитиядин Департаментдин директор Алексей ХЕРСОНОВ, Махачкъала шегъердин мэр Муса МУСАЕВ, РД-дин транспортдин, энергетикадин ва алакьадин министр Сайгидпаша УМАХАНОВ, Азербайжан Республикадин Президентдин патав гвай граждандариз къуллугъар авунин ва яшайишдин инновацийрин госагентстводин, РФ-дин бязи МФЦ-рин векилар къаршиламышна.

Микрофондихъ атай Абдусамад Гьамидова сифте нубатда дишегълийриз 8-мартдин сувар мубаракна ва республикада МФЦ-яр ахъаюнун гьаларикай суьгьбетна.

- РФ-дин Президент Владимир Владимирович Путина вичин "Майдан указрал" асаслу яз, 2015-йисан эхирдалди уьлкведин 90 процентдилай тимиш туши агьалияр мно-

Цийиз ачухзавай вири центрай "Зи документар" жуьредин истемешунрив къадайвал махсусдаказ тукьурнава. Агьалийриз жуьребажуьре документар мукьвал-мукьвал герек жезвайди фикирда къуна, абур къачудай къезил, регъят шартарни тешилна кланзава, - давармарна премьер-министрди.

Абдусамад Гьамидова Алексей Херсонов, Сайгидпаша Умаханов, Осман Хасбулатов агьалийрин къулайвал патал члугъзавай зегьметдай сагърай лагъана.

Алексей Херсонов рахунрай малум хъайивал, Россияда гьеллиг и жигъетдай госкъуллугъар авунин 12 агъзур чка кардик кутунва. Эхиримжи йисара МФЦ-рив кваллахиз тунин жигъетдай Дагъустан Республика вилик акатнава, вуьчиз лагъайтла ина ахъайзавай центрайри ийизвай къуллугъар еридин жигъетдай вини дережада ава.

гофункциональный центрайралди таъминара лагъанва. Къенин юкьуз 92 процент дагъустанвийривай МФЦ-рин къуллугърикай менфят къачуз жезва.

Куьруь рахунрилай къуллугъ А.Гьамидова, А.Херсонова, О.Хасбулатова, М.Мусаева, С.Умаханова дарамат ачухдай яру лент атлана ва атай мугьманарни галаз абур 3 мертебадин центрада къекъвена, ина кваллахзавай къуллугъчийрихъ галаз суьгьбетарна, гьатта собранини тухвана.

И мярекатдин сергьятра аваз Азербайжан Республикадин Президентдин патав гвай граждандариз къуллугъар авунин ва яшайишдин инновацийрин Асап госагентстводин РД-дин "МФЦ в РД" ГАУ-ди саналди кваллахунин ва алакьар хуьнин икьардал къулар члугуна.

Махачкъалада ахъайнавай и МФЦ-да 40 дактар ава ва ина 106 касдикай ибарат коллективди кваллахзава.

Осман Хасбулатова къейдайвал, республикада ачухнавай МФЦ-ра 1200 кас кваллахралди таъминарнава. Абурни вири, махсус чирвилер къачунвай, са шумуд конкурсдакь акъатнавай пешекарар я. Республикадин МФЦ-рин къурулушда гзаф набутрини кваллахзава. И цен-

траяр я. Къе Дагъустанда 57 МФЦ-да санлай 420 дактар ва МФЦ-дин къурулушдик акатзавай 345 подразделенидин 365 дакт ар кардик ква.

трайри агьалийриз, санлай къачурла, 287 къуллугъ ийизва, абурукай 196 госагентстводинбур, 91 муниципальнибур я.

Халкъдин векил

И мукьвара Россиядин Федерациядин коммунистрин партиядин Ханты-Мансийский округдин отделенидин гьахъ-гьисабдин XVIII конференция кьиле фена. Адан кваллахда 30 делегатди ва КПРФ-дин ЦК-дин рабочий группадин руководитель, Госагентстводин Думадин депутат В.Симагина ва КПРФ-дин ЦК-дин тешиллувилин отделди сектордин заведующий Д.Дубовенкоди иштиракна.

Ханты-Мансийский округдин отделенидин комитетдин гьахъ-гьисабдин гьахъиндай доклад В.Симагина авуна. Адалай гьуьгъуьниз чкадин комунистрин кваллахдикай, абурун везифайрикай, гьар юкьуз гьална кланзавай месэлайрикай КПРФ-дин членар А.Голотводи, В.Валева, Л.Коршакевича, Ж.Абдуразакова, А.Теплухина, М.Дранкоди, О.Зайцева иштилатна.

Конференциядила гьуьгъуьниз тешиллувилин пленум кьиле фена ва анал КПРФ-дин талукь округдин отделенидиз регьбервал гудай органар хъяна. Сад лагъай секретарвиле - А.Савинцев, окружкомдин секретарвиле - И.Левченко, Ж.Абдуразаков ва А.Савельев.

Шад жедай кар ам я хьби, КПРФ-дин Ханты-Мансийский округдин отделенидиз регьбервал гудай органриз хъянавай членрик чи ватангъгли, лезги халкъдин векил Жалаудин Абдуразаковни ква. Къейд авун лазим я хьби, яргъал кеферпата комунистрин партиядин отделение тешилабурукай сад Абдуразаков тир.

Чаз ватангъглидихъ вичин кваллахда ва политический майданда мадни дережалу агалкъунар хъана кланзава.

Яран сувар мукьва жезва

Райсудин НАБИЕВ

Лезгийрин къадим тарихдай, адетрай, агьасакьалрин суьгьбетрай малум жезвайвал, Яран сувар гатфарин 1-сувар я. Хуьтлуьн аязрилай къуллугъ тебиатдал чан ахкъалтзавай берездиз талукь и сувариз виликамаз гъазур хун адет я. Яран суварихъ галаз алакьалу тлуьнар, адетар чав ата бубайрилай агакьнава. Абуруз эхиримжи вахтара иллаки фикир гуз башламишнава. И йикъара лагъайтла, Курхуьруьн М. Рагьимован тиварунихъ галай школада лезгийрин адетриз талукьарнавай чехи мярекат кьиле фена.

Чи ата бубайрин хъсан адетар, абуру суварар къейддай къайдаяр, лезгийрин сивин яратмишунар кватлзавай, лезги члаланни эдебиятдин тарсар гузвай Гуьзел Межидовади, Мая Абдуразаковади, КТНД-дин муаллим Жамиля Жамаловади школада келзавай аялрихъ галаз саналди еке ашкъидивди гъазурай и мярекат лап итижлудаказ кьиле фена. Абуру са жерге мугьманризни школадиз атун теклифнавай.

Жабраил Алиева "Яран йифер" мани тамамаруникди мярекат ачухна. Г.Межидовади элкъуьрна эцигнавай столрал алай лезгийрин къадим хуьрекрикай, Яран суварин тарихдикай итижлу суьгьбетна. Столрал лагъайтла, дангу, ашар, гьар жуьредин афарар, бирганд, ргай верчер, натлуфа, гузанар, клачкчал-хапла, давугъа, къурурнавай ва ици емишар, нехишар члугунвай какаяр ва гзаф маса няметар алай. Школада келзавай Низам Меликова, Секинат Къачабеговади, Луиза Къачаевади, Зарина Алискерововади, Ханум Къурбаналиевади, Элина Рустамовади ва масабуру гатфариз, Яран сувариз, тебиатдиз, чи адетриз талукь манияр тамамарна, шиирар келна. Муаллимар тир М. Шайдаевади, С. Къачаевади, хуьруьн библиотекаръ Э. Саругьлановади ва маса мугьманри тарихдай гьар жуьре суьгьбетар авуна.

Хуьруьн шаир Гьуьруьпери Султанамедовади вичин шиирар келна. Аялар Яран паяр кватлиз лап итижлудаказ, цлаяр хуьвуна.

Санлай къачурла, мярекат лап итижлудаказ, аялар патал цийивилер аваз кьиле фена. Школадин директор Мегьамедкирим Гьасанбегов мярекатдин тешиллатчийрилай рази яз амуькна.

Дербент - тарихдин ядигар

Ишреф ЖАВАТОВ

Дербент шегъер акваз-акваз хъсанвилехъ дегиш жезва. Ам алай девирдин истемешунрив къадайвал генани тукьуьр хуьвуниз еке фикир гузва. Аниз яваш-яваш туристар къевез башламишзава. Туристар мадни гзаф желбун патал неинки Нарынкъеле, гьакл гьуьлуьн къерни, анин патав гвай рекъерни тукьуьрун лап чарасуз я.

Гьуьлуьн къерехдай поездра аваз физвай агьалийриз къадим шегъердин винел патан акунар, лугъуз жеда, са куьруь вахтунда, амма вири терефрихъай аквазва. Гьар са касдин виле сифте аквазвайда, къир авачир, татугай гьалдиз атанвай Махачкалинский куьче я. Зирзибилри кунвай, чиркин и куьнеда гьар жуьре идараярни ава. Идаз ухшар са куьче шегъерда мад ава - центральный больницадихъ тухузвай куьче. Ихътин гьалда авай куьчедай тади куьмекдин машинада аваз тухузвай азарлуяр больницадив агакьарун четин кваллах я.

Ихътин къадим, надир шегъер аваданламишун, мадни гуьрчегарун гьар са дагъустанвидин, гьар са дербентвидин буржи я.

Инвестпроектар - уьмуьрдиз

Къад гектардал

Хазран КЪАСУМОВ

Мукъвара Сулейман-Стальский районда инвестиционный мад са члехи проект уьмуьрдиз куьчуьрмишиз эгечда: 20 гектардин майдандал теплицайрин комплекс эцигда. Ана йисан къилий-къилиз салан майвар гъасилда. Проектдин къиметди 500 миллион манат тешкилзава. Ам кардик акаатайла, 200 касдиз къвалахдин чкъар жедда.

Райондин Къил Нариман Шамсудинович Абдулмуталибова лагъайвал, проект кардик кутуниъ район социально-экономический рекъерай вилик фин патал еке метлеб ава. Къвалахдин

гери-вацл" ООО-да 0,24 гектарда ва "Даркуш" ООО-да 0,8 гектарда. "Гуьлгери-вацл" ООО-да мад 0,6 гектарда теплица эциг хъийида, гележегда абурун майданар мадни артухарда.

Герейханован хуьре кардик квай "Къазилахмедов К.А." КФХ-дин теплицайрин комплексни йисандавай-суз члехи жезва. Ина агротехникадин алай аямдин къайдаяр ишлемишзава. Ина гъасилзавай салан майварихъ райондилай къецени муьштерийрин патай еке игътияж ава.

2014-йисуз Веькелрин хуьре Абдуразакъ Абдуразакъова кутур теплицайрин комплексдани (0,50 га) хъсан еридин помидорар, афнияр, хъчар гъасилзава.

Теплицаяр "Агъмедов Я.М." КФХ-дихъ (Цийи Макъар), "Аминов" ИП-дихъ (Къасумхуьр), Цийи Макъарилай тир карчи Я.Агъмедовахъни ава.

"Оружев Н.С." КФХ-дихъ Къасумхуьрел 2 гектарда, са инвестордихъ Вино Сталрин хуьре 5 гектарда цийи теплицаяр эцигдай проектар ава.

Аквазвайвал, районда теплицайра салан майвар гъасилунин, цийибур кутунин къвалахар вилик физва. Инвестпроектар кардик кутузвайбуруз райондин руководстводи ва хуьруьн майишатдин отделдин пешекарри куьмекар гузва.

алава чкъар хунилай гъейри, агъалияр экологиядин жигъетдай михъи помидорралди, афнийралди, истивутралди ва маса майварралди таъминарда.

Проектдин инвесторар Москвада къвалахзавай чи райондин агъалияр я.

Теплицайрин майишатрикай рахадайла, ихътин са карни къейдийиз къанзава: и хел районда вилик физ са шумуд йис я, ада вичин менфятлувал тешкирнава. Алай вахтунда районда теплицайрин 10 майишат кардик ква, санлай къачурла, абуру 7,14 гектардин майдан къунава.

2015-йисуз Даркуш-Къазмайрин хуьруьн къве майишатда цийи теплицаяр эцигна: "Гуьл-

Гатфарин къвалахар

Райсудин НАБИЕВ

Салара, багълара хъипи, вили рангарин цуьквер аквазва. Гуьгуьл ачухдай абуруз агъуз хъана, мукъувай кихлигиз къан хъижеда. Абуру гатфарин лишанар я. Лакаравай чичекар, серкер, швит хъчарни суфрадал гъидайвал хъанва, фараж жезва.

Гатфари багъ-бустан кутайбуру агротехникадин къвалахрив гъазурвал аваз ва вахтунда эгечна къанзавайдакани хабардарзава. Гзафбуру исятда череяр, къелемар, беьгер гъизвай тарар обреза ийизва, пунариз пер язава. Цийи багъларни кутазва, анриз ятар гудай хвалар къайдадиз гъизва. Куьрелди, къвалахар къвердавай къалин жезва. Гъак тирвилляр арендаторрик, гектарникрик гъерекат акагнавайди аквазва. Абурун арадай Сулейман-Стальский райондин Сардархуьрляй тир, инин мектебдин тешкилатчи, 38 йисуз муаллимвал авур, директор хъийи Сейфудинов Сейфудин, пуд стха - Исрафил, Эрзиман, Гъажифен-

ди Аливердиевар ва масабур къалуриз жедда.

Сейфудин муаллимди мектебдин тешкиллувилдин къвалахрилай къулухъ азад вахт гъамиша вичин 2 участкада (40 ва 18 сотых чил авай) акъудзава. Къвалахра адаз уьмуьрдин юлдаш, зегъметдин ветеран Гуьзела куьмекар гузва. Исятда анра шуьмягъин, чуьхверринни ичерин

Исрафил ва Эрзиман Аливердиеври участкадиз сетка яна куьтыгъзава

С.Сейфудинова хвал ремонтзава

багълар кутуни гъазурвилер аквазва, хъсан къелемарин суракъда ава. Ятар гун патал цийи хвалар язава, куьгънебуру ремонтзава. Аливердиеври гъеле зуламаз са гектарни 20 сотыхдин участкада хъсан сортунин шуьмягърин багъ кутунва, ятар гун патал жергеяр тирвал цин хвалар туькюьрнава. Мал-къарадикай хуьн патал багъ сеткадалди къевирнава. Шак алач, Аливердиеври хъсан багъ къачуда.

Гатфарин къвалахар маса арендаторри, алкъвадарвийрини ийизва.

Тал алай месэла

Поездар амачирла...

Нариман КЪАРИБОВ

Са къадар йисар инлай вилик Дагъустандай Москвадиз, Ленинграддиз, Тюмендиз, Симферополдиз, Киевдиз, Ростовдиз, Астрахандиз фидай поездар кардик квай. Билетарни ужуз тир. Акъаха, алад жуваз къани патлахъ.

Гила а поездрин члехи пай амач, яни гъерекатдик кумач. Инсанриз мукъвал мензилдиз фин патал иллаки герек тир электричкаярни (абуруз инсанри трудовикар лугъузвай) саки акъваз хъанва. Лап и мукъвал вахтаралди Дербентдин ракъун рекьин станциядилай гъар юкъуз Махачкъаладиз ва Азербайжандин сергъятдал къван ругуд (гъар патлахъ пуд) электропоезд физвай. Гъикъван къулай ва регъят тир инсанриз! Билетарни тлем акакъдайбуру, ужузбуру тир.

Алай вахтунда, а ругуд электричкадикай гъерекатда амайди тек къвед я: сад пакаман сятдин ругудаз Дербентдай сергъят галай патлахъ, муькуьдини - йикъан сятдин 1 жез 15 декъика амайла (12.45), Дербентдай Хасавюртдиз къван. Кар анал ала хъи, Хасавюртдиз физвай электричка йифиз гъана амукъзава, пакадин юкъуз элкъвена хкъезва. Расписание гъа ихътинди я.

"Лезги газетдини" хабар гайивал, къадим Дербентдин 2000-йисан юбилейдихъ галаз алакьалу яз, ракъун рекьин Дербентдин станция ва вокзалдин дараматни

цийи хъувуна, риклер шад жедайвал гуьрчег хъанва. Ремонтрин ва реставрациядин къвалахриз 16 миллион пулни харжна. И харжарик шегъердин пассажирар поездриз, асул гъисабдай, электричкайриз, регъятдиз акъахун патал эцигнавай (ракъун рекьин къерехра) дараматар, гъевчи перронарни акатзава. Амма хейлин харжарни авуна эцигнавай а дараматрикай инсанар килигун патал музейдин экспонатар хъанва лагъайтла, чун ягълмиш туш. Поездар амачиз, улакьриз акъахдай и чкъар низ ва куьз герек я къван?

Малум тирвал, уьлкведа электричкаяр гъерекатдик кутун патал РФ-дин Президент В.Путина талукъ тир ведомствойриз тапшургъни ганай. Кеферпатан Кавказдин ракъун рекьин, анин Махачкъаладин отделенидин вилик-къилик квайбуру вучиз ятлани и тапшуругъ къилиз акъудзава. Заз ван хъайивал, электричкайри чпел ийизвай харжар арадал хкъизвалда.

Гъа ракъун рекьин работникар чеб патални са татугайвал. Суьгъбетдай вахтунда Дербентдин ракъун рекьин узелдин сад авунвай профкомдин председател Алиагъа Гъасанова малумаривал, электричкайра аваз гъар пакамахъ рекъериз къуллугъдай рабочиярни физвайди тир. Гила гъабурни и улакьдикай магърум хъанва. СЮЖД-дин вилик-къилик квайбуру арзаярни хкъена, собранийрин къарарарни рекъе туна. Амма гъелелиг са дегишвални хъанва.

Къхъейдакай мад сеферда

"Азарар" куьгънебуру я

Дербентдин 2000 йисан сувар къейд авунихъ галаз алакьалу яз къадим шегъерда куьнеяр, рекъер, тротуарар ва майданар аваданламишунин жигъетдай гзаф къвалахар къиле тухвана ва алай вахтундани давамарзава. Месела, алахъий йикъарикай менфят къачуна, Къирхляр къалу куьчеда къир цана куьтыгъзава, Сальманан, Гагаринан, С.Къурбанован тиварарихъ галай са жерге маса куьчейра тротуарра плиткаяр твазва.

Гъайиф хъи, шегъерзгълияр ва муьгманар патал ийизвай къулайвилериз къецл гузвай, шегъердин акунар гуьрчегаруниз члуру ниятар аваз килигзавайбуруни кими туш. Ик! паркара, куьчейрин къерехра канвай цийи къелемар (тарар), скамейкаяр ва паркара авай электрикдин фонарар йифен къучийри, куьчечанри къасухдай хазвайдакай "Лезги газетдини" са шумудра кхъейди я.

Гъайиф члуьгадай кар ам я хъи, къайда хуьдай органрин работникри, гъилерик квал квай бязи «пагъливанар» жерме ийизватлани, жавабдарвилезни члуьгъазватлани, ахлакъсузвал, къайда-къанун члурун давам жезва.

Хусуи туьквенар (къе-пака абуру шегъердин агъалийрилай гзаф жедда), къвалер, гаражар эцигзавайбуру къир цана дуьзарнавай куьнеяр ва тротуарар члуьрзава, фундаментар эгъуьниз, акъудзавай накъ инсанар ва автотранспорт фидай тротуарринни куьчей-

рин юкъварал варцаралди тазва, бязи чкъар, эцигунардай материал хараяр яна, чпин "складриз" элкъуьрзава, канвай къир члуьрзава, гъатта тарарни пунарай акъудиз, анрай цин ва канализациядин линияр тухузза. Къилдин ксари члуьрай чкъар, къвалахар куьтыгъайла, абуру чпи къайдадиз хкъизвач, гъак авайвал тазва, шегъердин иесийри туькюьр хъувурай лугъузза. Залан пар авай машинар тротуаррилай гъализ, анра тунвай плиткаяр хазва.

"Лезги газетдин" 25-февралдиз (№8) акъатнавай нумрада Дербентдин 11-нумрадин мектебдин ученик Вагиф Аликерова люкдиз аватнавай аял къутармишуникай хкъенва. Аферин вичиз! Амма и месэладихъ галаз алакьалу яз заз ик! лугъуз къанзава: куьчейра ва тротуарра, гъак гъаятра ни паркара авай люкар бес вучиз ачух жезва? Суалдиз жавабни жува гуда. Люкрин къалпагъар (ракъун) чуьнуьхзава. Гзаф йисара шегъердин газетдин къуллугъчи хъайи зазни и кар. Дербентда люкрин къалпагъар чуьнуьхдай "азар" авайди, лап хъсандиз чида. И барадай насибандиз макъалаярни гзаф кхъейди я.

Ахъа люкрин инсанар, йифен вахтунда гъерекатзавай машинрин чархарни аватиз, абуруз хасаратвал хъайи дуьшуьшарни шегъерда гзаф хъана ва гилани давам жезва. Яраб и тегъуьн мус хкатдатла, угърийрин и гъерекатрал мус эхир эцигдатла?

Мублагъ хъурай

Сулейман-Стальский райондин Курхуьруьн Чилихъ магъледа яшамш жезвай Ибрагъим РУСТАМОВА виликдай, мумкинвилер авайла, малар, хипер хуьзвай. Ам зегъметдин ветеран ва Зегъметдин баркалладин ордендин сагиб я. Москвада ВДНХ-дин выставкада са шумуд сеферда иштиракай адан шикилни Гуььрметдин доскадиз акъуднай.

Ибрагъима 40 йисуз Туьркмениядин нафтладин мяденрани зегъмет члуьгуна. Адаз къвале къарай къведач, датлана вичин сал-бустандихъ, хеб-малдихъ гелкъезва. Гила адан шадвал мадни гзаф я: кали къве дана ханва. Маларихъ гелкъез адаз хъизни суса куьмекар гузва. Къуй мублагъ хъурай.

ФСКН-дин къуллугъчийрин йикъаз талукъ яз

Энрик МУСЛИМОВ:

“Тегъуьндин вилик пад къун чарасуз я”

Алаудин ГЪАМИДОВ

Малум тирвал, 2003-йисан 11-мартдиз РФ-дин Президент Владимир Путина акъудай 306-нумрадин Указдин бинедаллаз, вири Россияда хъыз, Дагъустандани наркотикар квай ва бейнидиз таъсирдай шейэр ишлемишунал, чукурунал гуъзчивалдай органар тешкилиз башламишна. ИкI, абур чи республикадани кардик акатна.

И важиблу къуллугъдин пешедин суварин вилик зун РФ-дин ФСКН-дин Дагъустан Республикада авай Управленидин регъбер, полициядин генерал-майор Энрик Селимович МУСЛИМОВАХЪ галаз гуьруьшмиш хъана ва адавай къурулушда гъалариз баянар гун тIалабна.

■ Энрик Селимович, сифте нубатда къе Дагъустанда наркоманиядиз талукъ яз гъаларикай, алатай йисарив гекъигайла, хъанвай дегишвилерикай лагъанайтIа кланзавай.

- Цийи йис анжах башламишнава, гъавилляй гъакъикти делилар гъун гъеле фад я. Умуми гъаларикай рахайтIа, синтетикадин наркотикар чукурун давам жезва. Чебни гзафни-гзаф - жегилрин арада! Управление тешкилай сифте йикъарилай къвалах активламишнатIани, гъалар гъеле муракабур яз амазма. Наркополицейскийри ара датIана кьетIи серенжемар къабулзаватIани, чи республикадиз къецепатай къевзвай наркотикрин къадар тIимил жезвач. Месела, алатай йисарив гекъигайла, цинин сифте варцара чи республикадиз гъизвай героиндин къадар садлагъана гзаф хъанва. И тегъуьндин вилик пад къун лап чарасуз я!

■ РФ-дин маса регионрив гекъигайла, чина гъалар пис яни?

- Къуллугъдин бязи рекъерай, гекъигайла, чун гуьгъуьна авач. Гъа са вахтунда чина тIебиатдин шартIарилай, агъалийрин агъуз тир яшайишдилай, бейкарвилелай гзаф крар аслу жезва.

■ Чи республикада гъихътин наркотикар гзаф чкIанва? Абур къевзвай рекъер гъибур я?

- Дагъустанда виридалайни гзаф чкIанвайди марихуана, гашиш ва героин я. Къунши республикайрив гекъигайла, анрай чиниз гъизвай героин хейлин багъа жезватIани, чибуру гъам тади гъалда къачузва. Эхиримжи йисара чна цIудралди наркотикар къевзвай (Юкъван Азиядин, Россиядин центральный регионрин) рекъер агална.

Наркотикар хуьнай, чукурунай, алвер авунай, агъзурдалай виниз ксар дустагъра тунватIани, эсер жезвач. Мад ва мад цийибур пайда хъезва. Абуру цийи наркотикар жагъурзава. ИкI, алатай йисуз “спайс” ишлемишун себеб яз цIудралди жегилар телеф хъана. И “азар”, маса регионрив гекъигайла, тIимил ятIани, чи республикадани чкIанва.

■ Дагъустанда наркотикар ишлемишзавайбурун къадар гзаф яни?

- Алатай йисан эхирра авай делилралди, республикадин наркодиспансердин гъисабда 5834 кас ава. Инал лугъун лазим я, наркодиспансерда гъисабда эцигзавайди, аниз гуьгъуьллудаказ атана, “зун наркотикрин «есирда» гъатнава, заз медицинадин рекъай куьмек герек я” лагъай ксар я. Идалай гъейри, профилактикадин учет ава. Ина учетда эцигзавайбурун наркотикар хуьнай, ишлемишунай административный ва уголовный рекъай жавабдарвиллиз чугунвайбурун я. Наркотикар ишлемишзавайбурун къадар чи республикада гъакъикъатда 10 сеферда гзаф я.

■ Сир туш, меркездин клубра, кафеярани кальянныйра наркотикар ишлемишзавайбурун, маса гузвайбурун жезва. Куь къул-

лугъчийри абурун вилик пад къун патал гъихътин серенжемар къабулзава?

- 2015-йисуз Махачкъаладин клубрай хкай гъар къвед лагъайди наркотикдин таъсирдик квайди (яни наркопиянди) тир. Дагъустандин наркополицейскийри жегилри ял язавай чкайриз махсус рейдар тухун давамарзава. Гъа икI, алатай йисуз оперативный серенжемар тухудай вахтунда республикадин наркодиспансердиз шак физвай 426 кас жегилар хкана. Абурукай 205-да наркотикар ишлемишзавайди субут хъана. 2016-йисан сифте къилера управленидин къуллугъчийри шегъердин клубра наркотикар ишлемишай 24 кас административный жавабдарвиллиз чугуна.

■ Наркотикрихъ галаз алакълу яз чуру гъалар авай районар гъибур яз гъисабиз жедат? Эхиримжи вахтара Дагъустандин наркобазардин къурулуш дегиш хъанвачни?

- Наркотикар чукурунал гъалтайла, виридалайни чуру гъалар Махачкъала, Дербент, Хасавюрт шегъерра ва Дербент, Леваша, Мегъарамдхуьруьн ва Унцукуль районра ава. Наркобазаррин къурулушда, санлай къачурла, хъсан патахъ аквадай хътин дегишвилер авач.

■ Наркотикар алверзавай базарра чкадин канабар гзаф авани?

- Дагъустандин наркобазарра синтетикадин таъатри канабар арадай акъудзава. Синтетикадин машгъурвилай лугъуз регъят я. Эгер героиндин юкъван къадар (доза) 5000 манатдилай виниз ятIа ва ам жагуьриз четин жезватIа, синтетикадин наркотик, чугвадай къарлшмайя (“спайсдин” жуьредин), са четинвални авачиз, 1000-1200 манатдай къачуз жезва. Регъятвални адакай ибарат я хъи, чинеба “товар” эцигнавай чка лугъузва. ИкI, маса гузвадан электронный счетдиз пул атайвалди, ада муштеридиз шартIунин чкадикай (вичин товар эцигнавай чкадикай (багъдикай, куьчедикай) хабар гузва.

Бязи района гегъенш хъанвай марихуанадикай рахайтIа, наркобизнесдихъ галаз женг чугунин вири тарихда Дагъустанда сифте яз лап еке партия Мегъарамдхуьруьн райондин Самур хуьрай дуьздак акъудна. Инин пуд агъали Федеральный округдин центральный регионриз марихуана дашмишунал машгул жезвайдакай малумат агакъайла, оперативникри къвалерикай сана ахтармишунар кьиле тухвана, анай абуруз 12 шешелда авай наркотикар жагъана. Идалайни гъейри, къвалин къвед лагъай мертебада хейлин канабар къуруриз эклинавай.

Санлай наркополицейскийри инай 70 килограмм марихуана вахчуна. Чи гъисабрай, абур маса гайила, 50 миллион манатдилай гзаф хийир жезвай.

■ Ихътин са суални. Гзафбуру фикрзавайвал, госуларстводи наркоманар патал гъавайда миллионар, миллиардар харжзава: дуьздак акъудун, сагъламардай серенжемар къабулун, куь ведомство хуьн патални. Эгер инсанриз чпин чандин къадир авачтIа, абурун “гунагърай” вирида налогар вучиз гузвайди я?

- Наркотикар ишлемишзавай гъар сада чпин жергейриз юкъван гъисабдалди сагълам 15 кас желбзава. Госуларстводи серфзавай такъатар неинки абур ишлемишзавайбурун патал я, гъакI наркотикрихъ галаз алакълу авачир, гъа наркоманри гуьнгуьнай акъудайбурун патал мадни важиблу я. Къез чизвани, куьчедин 70 процент гужгъалибунар агъалийрин гъа категорияди (наркоманри) ийизвайди я?! Абуруз гъар юкъуз наркотикар къачун патал агъа клан 2-3 агъзур манат герек къевезва. Ингъе абур дишегълийривай сумкаяр, аялривай телефонар къакъудзава. Идалайни гъейри, дустагъра твадалди, сагъар хъувун ужуз акъваззава. Россиядин Федерацияда анжах наркотикар хуьнай 96 агъзур кас уголовный рекъай жавабдарвиллиз чугунва. Наркоманар - ибуру азарлу инсанар я. Къе наркотикар себеб яз дустагъра тунвайбурун хуьн патал 96 миллиард манат къъатзава, амма ахътинбуру сагъарун, реабилитациядин центр ачухун патал герек жезвайди анжах 1 миллиард манат я... За инсанрин дердерикай лугъузвач, заз а дерт зи патав вилерал накъвар алаз, куьлягъ хъана атай наркоманрин дидеяр акурла гъамиша акъвазва.

■ Куь фикрдалди, наркотикрин таъатрикай авай зияндин, хаталувиллин гъавурда тун патал бес къадар къвалах тухузвани?

- Наркотикриз акси пропаганда садрани гзаф жедайди туш. Кланзавайди ам савадлуьди, таъсирдайди хъун я. Сир туш, психологрин, наркологрин арада наркоманиядин месэладиз акъван гзаф фикр гун хъсан туш лагъай фикр ава, ада элкъвена зиян гун мумкин я лугъузва. Муькуь патахъай, а темадиз талукъ яз кисна акъвазна виже къведат: обществодиз чир хуьн лазим я, вич эхирдай гъи гъалдиз къведатIа.

■ Чуру рекъе гъатзавай жегилрин къадар гзаф жезва лугъузва. И жигетдай куьне жаванрин, аялрин арада тухузвай профилактикадин къвалахдин бегъерар гъихътинбурун я?

- Алай вахтунда и месэладиз талукъ яз хейлин къвалах тухузва. Къабулзавай серенжемар бегъембуру туш. Наркохаталувал анжах са наркоманни тахъай вахтунда амукъдач.

Къейд авун лазим я, РД-дин наркотикриз аксивалдай комиссиядин председател яз, республикадин Къили тухузвай рехъ тайинди ва къевиди я. Вини дережада аваз къабулай серенжемрин нетижада “аптекайрин наркомания” саки арадай акъуднава. Чи къвалахдин агалкъунрикай сад мадни ам я хъи, чна республикада дезоморфин ишлемишзавай чкаяр (притонар) дуьздак акъудна. Сир туш, дезоморфин виридалайни къацIай наркотик я. Ам ишлемишайла, лап рекъидай чкадални къевезва.

Уьлкведа, гъакI чи республикадани вахтундамаз къабулай хъсан серенжемрикай сад кодеин квай (дезоморфин) дарманар аптекайрай рецепт гвачиз тагун я. Нетижата абур ишлемишзавай чкаярни тIимил хъана.

Профилактикадин са агалкъун мадни адакай ибарат я хъи, чи республикада, вилик-рай хъиз, наркотикар маса гузвай, гъизвай, авай чкайрин гъакъиндай хабарар гузмач.

■ УФСКН-дин къуллугъчийрин вилик 2016-йисуз гъихътин везифаяр акъвазнавай?

- Везифаяр гъа виликан хътинбурун я. Абурун гъакъиндай РФ-дин Президент В.В.Путина ва Россиядин ФСКН-дин директор В.П.Иванова лагъанва. Къилин везифа тахирлу тешкилатрин, дестейрин рекъер агалуникай ва республикада наркотахиркарвилерин, наркотикрилай аслу ксарин къадар тIимила-руникай ибарат я.

Наркоконтролдин материалрай

Алаудин ГЪАМИДОВ

Алатай йисуз республикадин наркоконтролдин къуллугъчийри вандай махсус са шумуд серенжем кьиле тухванай.

И жигетдай “спайсар” чукурунал машгул хъайи тешкиллу тахиркар къве дестедикай лагъайтIа жеда. Тамам са йис идалай вилик Махачкъалада и хаталу наркотик гъазурунал ва чукурунал машгул хъайи Ю.Абдулатипов кьиле авай десте дуьздак акъуднай.

Силисчийрин фикрдалди, Юсупан десте 2013-йисалай а къаришма, арада масад авачиз, чукурунал машгул жезвай. Вичин дестедин жергейриз гуьгъуьнай ада Исаев, Закаръев ва Рамазановни желбнавай. Наркоконтролдин оперативникри планламишна тухвай махсус серенжемдин нетижада тахирлу дестедин вири членар санлай къадай мумкинвал хъана. Абуру, “спайс” маса гана, 16 миллион манатдилай виниз пул къазанмишнавай. Силисдин вахтунда тахирлу ийизвайбурун эменидал (шегъердин къерехда авай къве мертебадин къвалерал, ноутбукрал, телефонрал, банкара авай пуларал) къадагъа (арест) эцигна.

Гъа ихътин са десте алатай йисан сентябрдизни къуна. ОПГ-дин (организованная преступная группа) тешкилатчи Махачкъаладин агъали Султанов Фаргъада меркездин школайрикай сана къелзавай, ахпа Астрахань шегъердиз фена, портуна капитандин куьмекчивиле акъвазнавай. Гъа са вахтунда наркотикар чукурунал машгул жезвай. И дестедин къетIенвал квекай ибарат тир лагъайтIа, Султанова вич авай чкадай наркотикар чи республикадиз, вич арада авачиз, Астрахандай тир детдомда тербия къачузвай ва туьквей гъалар авачир хизандай тир 14 йиса авай жаванрин куьмекдалди агакъарзавай. ИкI ада вичел шак фидач лагъана фикринавай. Ам ягълмиш хъана. Сифтедай оперативникри наркотикар гъизвай жаванар къуна. Ахпа абур ОПГ-дин гуьгъуьниз Астрахандиз фена. Дагъустандин нарко-

полицейскийри вич Астраханда къурла, ам аламанат хъанай. Силисчийри тахирлу ийизвайбурун электронный счетар, банкарин картаяр дуьздак акъудна. Абуру законсуз 5 миллион манат пул къазанмишнавай. Идалайни гъейри, наркотикар маса гайи пулунихъ багъа автомашин къачунвай. Адан базардин къимет 700.000 манат хъун мумкин я.

Алай вахтунда ОПГ-дин членриз талукъ уголовный делодай УФСКН-дин къуллугъчи силис тухузва. Ам куьтягъ хъайила, абур 20 йисав агакълна азадвилай магърун авун мумкин я.

12-март УИН-дин работникрин югъ я

Тахсиркарриз жаза вири девирра гузвай

Пресс-къуллугъдин материалрай.
Газурайди - Нурдин РАШИДОВ

И ва я маса тахсиркарвал авур кас вири девирра жавабдарвиллиз члугвазвай. Амма и кар къилиз акъудун патал са тайин къурулуш герек къезвай. Гъа икI, Россиядин къенепатан крарин министерстводин составда аваз ГТУ (главное тюремное управление) тешилкай. Адалай инихъ и къуллугъ тарихда яръги рехъ фенова. Тварар дегиш жезвайтани, месела, ГТУ, ГУМЗ (главное управление мест заключения), ГУЛАГ (главное управление лагерей и колоний), ГУИТУ (главное управление исправительно-трудовых учреждений) ва икI мад, абурун везифяр вири девирра саки гъа сад хътинбура я.

ДАГУСТА́Н лагъайтIа, амай реги онрилай тафаватлу яз, вичиз хас тир къанунар, адетар авай чка тир. ИкI, виликрай Дагъларин улькеда дустагъханаяр авачир. Тахсиркарвилер авурбуру феодальный правленидин хушуниз къандайвал жавабдарвиллиз члугвазвай ва я къисас вахчуналди жазадив агакъарзавай. Тахсиркарвал авурдаз, яни итим яна къейидаз, дишегъли чуьнуьхъайдаз - хасаратвал хъанвай мукъва-къилийри ам вич къин хъунин хаталувал авай. Абурун гъиле гъат тавун патал багърийрин ажуьгдикай яръга ийизвай ва гъа вахтар авай адетрин бинедаллаз, тахсиркардивай дият (ивидин гъакъи) къачуна маса округдиз (суьругъндиз) акъудзавай. Гъа са вахтунда адаз элкъвена ватандиз хкевдай ихтияр гузвачир, вучиз лагъайтIа ам, къисас вахчун яз, къин мумкин тир. Дагъустанда дустагъхан кърлулушдин тарих XIX асирдин эхиррилай башламыш жезва. ИкI, 1897-йисан делилралди, чи республикада дустагнавайбуру ацукъардай 13 чка кардик квай. Абурукай 4 дустагъхана Темирхан-Шурада, Порт-Петровскда ва Дербент шегъерда авай. Дагъустандин 4 дустагъдикай 3 къенепатан крарин министерстводик, садни - юстициядин министерстводик акатзавай. Амай 9 дустагъханайрин чкаяр округной сивин судрин округра махсус управленидин (военно-народное управление) ихтиярда авай.

Дустагъханаяр ва тахсирлу ийизвайбуру твазвай чкаяр Дагъустанда, адакай область хъана, Россиядин правовой майдандик кутурдалай къуллуш арадал атана. Гъар са округда ва шегъерра тахсирлу ийизвайбуру твадай чкаяр хун герек тир. Кар атланвайбуру чпиз ганвай жаза областдилай къеце члугун лазим тир. Амма силсидик квайбуру уголовный делодай приговор акъуддалди дустагъханайрин (камерайрин жуьредин идарайра (Темирхан-Шурада, Порт-Петровскда, Дербентда, Къизлярда) ва гъакI бязи хуьрера жезвай. Приговор акъудайдалай гуьгъуьниз тахсиркарар паромда аваз Астрахан шегъердиз, анайни, Волга вацай яна, Владимир шегъердиз, гуьгъуьнлайни фургундаваз, къвачи-къвачи Уралдилай анихъ, Сибирдиз ва Россиядин Европадин паюник Кеферпатаз тухузвай. Кавказдай тир, гъа жергедай яз дагъустанви дустагъгар, ватангълийрихъ галаз алакъада, катдай гуьгъуьлар тахун, багъри ерияр рикелай алудун патал, улькедин лап яръга тир пилериз акъудзавай.

1913-йисуз Дагъустанда 4 дустагъхана ва тахсирлу ийизвайбуру къазвай чкаяр авай. Чебни Темирхан-Шурада, Порт-Петровскда ва Дербент шегъерда ачухнавай. Октябрдин революция гъалиб, граждан даяе куьтягъ хъайдалай гуьгъуьниз Дагъустандин цийи властрин вилик дустагъханайра мягъ-

кем къайда тунин везифа акъвазна. Лап гъа четин, власть гагъ садбурун, гагъ масадбурун гъиле жезвай вахтарани дустагъханаяр гуьзчивиликай хкудзавачир.

1933-йисуз Зегъметдалди ахлакъ туькьур хъунин цийи Кодекс къабулна. Адан бинедаллаз а махсус идарайрин къвалахдин жуьреяр тайинарна. Дагъустанда ахтин колонийра авайбуру хуьруьн майишатдин ва балугъчивилин къвалахрал машгъл жезвай.

1934-йисуз акъван гагъди юстициядин наркоматрин гъилик кваз хъайи зегъметдалди ахлакъ туькьур хъийидай махсус идараяр вири СССР-дин НКВД-дин къурулушдик кутуна. Идалай гуьгъуьниз абуроз централизованый къайдада руководство хъана. Республикадин органри и жигъетдай са артух роль къуьгъваз амуькнач. 30-йисарин юкъвара, азадвилкай магърум авунин жуьрейрикай сад яз, Уголовный Кодексда дустагъханайра тунин жаза къалур хъуьнуна. Азадвилкай магърум авунин вини къилин вахтар 25 йисарин агакъарна. Тербияламыш хъуьунин такъатрикай сад яз зегъмет гегъеншдиз ишлемишиз хъана. И вахтунда Дагъустанда кардик кваз хъайи къурулушдин идарайра цийи дегишвилер гъатиз башламышна. Азадвилкай магърумзавай чкаяр мад дустагъханайриз элкьур хъуьнуна. 30-йисарин эхирра Дагъустанда 5 дустагъхана кардик квай.

Сад лагъай дустагъхана Махачкъала шегъердин кьереда авай. Ам Дагъустанда виликрай чкехиди тир. И дустагъханадихъ Дагъустандин 5 район (Кумторкъаладин, Махачкъаладин, Къарабудахкент, Сергокъала ва Къаякент) галкьурнавай. Махсус контингент (вини къилин жаза ганвайбуру ва къетлен хаталу тахсиркарар) и дустагъханадиз вири районрай гъизвай.

Къвед лагъай дустагъхана Буйнакск шегъерда авай. Адахъ Дагъустандин 19 район (Буйнакский, Леваша, Унцукъл, Гергебиль, Акуша, Лак, Гумбет, Къули... ва масабур) галкьурнавай. Идалай гъейри, Хунзахдин дустагъханадай Дагълух Дагъустандин дустагъгарни рекъе твазвай дустагъханадин дарамат шегъердин кьерехдив гъай. Ам къве корпусдиквай ибарат тир. Сад лагъай корпусда силсидик квай ва кар ганвай итимар, къвед лагъайда дишегълияр, яшар бегъем тахъанвайбуру ва гъакIни тIимил йисар ганвайбуру авай.

Пуд лагъай дустагъхана Дербентда кардик квай. Адак Дагъустандин 12 район (Дербент, Табасаран, Хив, Агъл, Къурагъ, Къасумхуьруьн, Меьгарамдхуьруьн, Докъузпара, Ахцегъ, Рутул, Къайтагъ, Дахадаевский ва мсб.) акатзавай. Дустагъханадин территория шегъердин центрада - Ленинан тIварунихъ галай куьче башламыш жезвай чкада, вокзалдин патав гъай.

Къуд лагъай дустагъхана Хунзахда авай. Виликрай хъиз, дустагъхана виликан Хунзахрин къеледин дараматда ачухнавай. Ам гъеле пачагъдин девирда дустагъханадиз элкьурнавай. Хунзахдин дустагъханадихъ Ботлих, Гуниб, КIахиб, Тлярата, ЦIунти, ЦIумада, Ахвах, ЧIарода районар галкьурнавай. Вад лагъай нумрадин дустагъхана Хасавюртдин центрада авай. Адак Дагъустандин 8 район ва Чечнядин бязи чкаяр галкьурнавай. Гъа жергедай яз Казбек, Хасавюрт, Бабаюрт, РитIляб, Андалъ, Ауховский, Шурагатский, Ведяно районар.

Анжах эхиримжи вахтар, тахминан 40-йисарин эхирра - 50-йисарин эвелра Дагъустанда азадвилкай магърумнавайбуру, гъакI дустагъда тун тавуна кар атанвайбуру патал махсус идараяр тешилиз башламышна. А йисара гъеле дустагърикай ибарат зегъметдин артелар авай. Абуру Каспий

гуьляй, Самур, Сулак вацарай балугъгар къунал машгъл жезвай.

Малум тир "къизилдин" менефис (1953-йисан) жедалди Дагъустандин дустагъханайра авайбурун къадар 6-7 агъзурдалай алатнавай.

1970-йисуз цийи ИТК къабулайдалай гуьгъуьниз азадвилкай магърумнавайбурун гъалар хъсан жез башламышна. Абурун ихтиярар ва азадвилер хейлин артух хъана. Улькедин практикадай 25 ва гъадалай виниз йисар гунин къайда акъатна. Сифте яз суддик акатна кар атанвайбуру чеб яшамис жезвай чкайриз мукъва дустагъханайриз рекъе тваз башламышна. Гъа са вахтунда дустагъгар патал хейлин къезилвилер ва умудар пайда хъана. УИС патал хъсан девир алуькна. И къурулушда хъсанвилехъ дегишвилер тунал госуларстводин, гуькуматдин дережада аваз машгъл хъана. Малум тирвал, Россиядин Президент, РФ-дин Гуькумат, Федеральный Собранидин къве палатани эхиримжи йисара и къурулушда дегишвилер тун патал алахъзава. Гъа са вахтунда УФСИН-дин (управление федеральной службы исполнения наказания) къиле авайбуру еке фикир гун себеб яз Дагъустандин УИС-дин идарайрин, къуллугъчийрин ва азадвилкай магърумнавайбурун гъалар хейлин хъсан хъанва.

Лугъун лазим я госуларстводин, общественный ва диндин организайрихъ галаз сих алакъада аваз къвалах тешиклунин хъсан нетижаяр гузва. Дагъустан Республикадин зегъметдин ва социальный рекъяй вилик тухудай, образованидин ва илимдин министерствойрихъ, мусурманрин Духовный управленидихъ галаз махсус икърарар кутгуннава. ИУ-ра (исправительные учреждения) мискиннар, капI-театр ийидай махсус къвалер кардик кутуни къилин месэла гъялдай - дустагъханайра авайбуру дуьз рекъел хкидай, абурок мад тахсиркарвилериз рехъ тагудай гъиссер кутадай мумкинвал гузва.

Махсус идарайра къетлен фикир гъакI умуми ва профобразованидин месэлайриз гузва. Азадвилкай магърумнавайбурувай образование келунринни консультацийрин 2 пунктун ва Къизилюртдин тербиядин колонияда къачуз жеда. Ругуд профтехучилищеда зегъметдин базарда игътияж авай пешеяр (сварщиквилин, сувагъардайдан, къванцин устIарвилин, дерзичивилин...) къачуз жезва. Дустагъриз гъакI алай девирдин гуманитарный Академияда заочно келуналди высший образование къачудай мумкинвал ганва. Къе Россия къадарсуз кIеви жазаяр гунивай кьерех хъанва. Госуларстводи къилин фикир дустагъханайра авайбуру патал тербиядин месэлайриз гузва.

Алатай вахтунда УИС-дин ведомстводик уголовный рекъяй жавабдарвал члугвазвайбурун 9 идара акатзава. Абурукай 6 махсус колонияр, гъа жергедай яз пуд Къизилюртда (дишегълийрин 8-нумрадин, умуми режимдин ИК, Къизилюртдин тербиядин колония, Загородный поселокда (Махачкъаладиз мукъва) авай колония; итимрин 2-нумрадин кIеви режимдин колония ва гъакI Къумторкъала райондин Цийи Тюбе поселокда авай 7-нумрадин, умуми режимдин итимрин колония ва чухутка квай дустагъгар авай 4-нумрадин ЛИУ (лечебно-исправительное учреждение). Идалайни гъейри пуд СИЗО (Махачкъалада, Дербентда, Хасавюртда), Россиядин ФСИН-дин Дагъустан Республикада авай управленидин къурулушда 51 УИИ (уголовно-исполнительная инспекция) кардик ква. Абуру обществендивай кьерех тавунин приговор акъуднавайбурув жаза члугваз тазва.

Къейидна къанда хъи, Дагъустан Республикадин УИС-да Федеральный бюджетдал алай образованидин идара («Учебный центр») кардик кваз са шумуд йис я. Ана цийиз къабулзавай къуллугъчийрин, гъакI 5 йисалай тIимил тушиз къвалахзавайбурун чирвилер хкажзава, учебно-методический сборар тухузва. РД-дин УФСИН-да «Орел» тIвар алай махсус отдел кардик квазни хейлин йисар я.

Къуй садни садрани чIуру рекъе гъат тавурай!

Прокуратурайрин материалрай Чилин закон чIурай 350 дуьшуьш

Нурдин РАШИДОВ

Алатай йисуз Махачкъала шегъердин прокуратуради меркезда чилериз ва эцигунриз талукъ законодательство чIурай 350 дуьшуьш дуьздаз акъудна. И месэлар гъамиша прокуроррин гуьзчивилик ква ва серенжемарни къабулзава.

ИкI, абуроз талукъ яз 119 протест кхъена (яни наразивал къалурна), истемешуниз (исковый) талукъ 20 арза суддиз рекъе туна, 7 кас административный рекъяй жавабдарвиллиз чIугуна, 13 материал тахсирлу ийизвайбуру уголовный рекъяй жавабдарвиллиз чIугун патал силсидин органриз рекъе туна.

Идалайни гъейри, прокуратуради шегъердин эцигунриз (иллаки гъаф мертебайрин къвалер эцигунриз) талукъ яз наразивал къалурзавай 70 арза кхъена.

Тайинарайвал, чилин участокар гунин, анра къвалер эцигунин къайдайрал законди истемешзавайвал амал ийизвач.

Ришвет истемешунай

Силсидин органри хабар гайивал, Махачкъала шегъердин администрациядин къуллугъчидилай меркездин агъалидивай ришвет истемешунай уголовный дело къарагъарнава.

Малум хъайивал, тахсирлу ийизвайда РД-дин жилфондунай яшамис жедай къвал къачун патал учирда акъвазнавай жегъил инсандивай ришвет истемешзавай. 2015-йисан апрелдин вацра и кас вичиз яшамис жедай чка (къвал) це лугъуз администрациядиз феновай. Гъа и йисан ноябрдин вацра администрациядин управленидин руководителдин заместителди и жегъил инсандихъ галаз суьгъбет ийизвай вахтунда, месэла вахтунда гъалун патал адавай ришвет яз 100 агъзур манат гун истемешна. Амма ада ришвет гудалди къайдаяр хуьдай органриз арза авуна. Алатай йисан декабрдиз шак физвайдан картадиз пул яна, квитанция гъаз ришвет къачунай шак физвайдан кабинетдиз фено. Ана шак физвайди МВД-дин экономикадин хатасузал хуьдай ва коррупциядиз аксивалдай управленидин къуллугъчийри къуна.

- Алай вахтунда силсидин гъерекатар тухузва, - лугъузва силсидин комитетдин векил Р.Темирбегова.

Уголовный дело тухун давам жезва.

Женгинин гъерекатрин къалш ветеранар

Эхиримжи вахтара женгинин гъерекатрин ветеранриз ЕДВ (ежемесячная денежная выплата) гузвайди чир хъайила, районар, шегъеррани темягъкарвал ийидай ксар пайда жезва. Абуру женгинин гъерекатрин иштиракчияр хъайиди лугъузвай къалп документар туькьурриз женгинин гъерекатрин ветеранвилин къалп удостоверенияр къачузва. Амма гъалал жезвач. Фад-геж абурун чIуру ниятар чир жезва.

Гъа икI, и мукъвара Махачкъала шегъердин прокуратуради гъа и жуьреда пулар къачур са шумуд кас дуьздаз акъудна. Махачкъала шегъердин Ленинский райондин прокурордин кумекчи Н.Къадирова хабар гайивал, гъарамзадайри Россиядин пенсийрин фондунын меркездин Ленинский райондин управленидиз къалп документар вугналди, пуд йисуз законсуз пул къачуна.

Алай вахтунда чна а материалар силсидин органрив вуганва. Луту-путувиллиз ва чIуру документар туькьурниз талукъ яз уголовный делояр къарагъарнава.

понеделник, 14 марта

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11.35 Местное время. Вести-Дагестан.

19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 Д/ф «Классические герои неклассических войн»

07.00 Время новостей Дагестана
07.30 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсар»

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.20 "Контрольная закупка".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.05 Х/ф "Приступить к ликвидации".
10.40 Д/ф "Олег Стриженов. Никаких компромиссов".

REN TV

5.00 Секретные территории.
6.00 Документальный проект "С бодрым утром!".
8.30 Новости.

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома.
7.30 6 кадров.
7.55 По делам несовершеннолетних.

КУЛЬТУРА

7.00 Канал "Евроьюс".
10.00 "Новости культуры".
10.15 "Наблюдатель".

ВРАСНАЯ королева

НТВ

5.00 Т/с "Супруги".
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".

ЗВЕЗДА

6.00 Д/с "Победоносцы".
6.30 "Служу России".
7.00 Новости. Главное.

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 Утро на "5".
9.30 "Место происшествия".

ИНДИЯ

0.00 Комедия "Король обмана".
2.30 "Биография кумиров: Каримша Капур".

вторник, 15 марта

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Лалаан»

19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Подробности»

ПЕРВЫЙ

3.25 Т/с "После школы".
4.25 "Контрольная закупка".
5.00 "Утро России".
9.00 "Вести".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.10 "Доктор И...".
8.45 Х/ф "Ссора в Лукашах".

REN TV

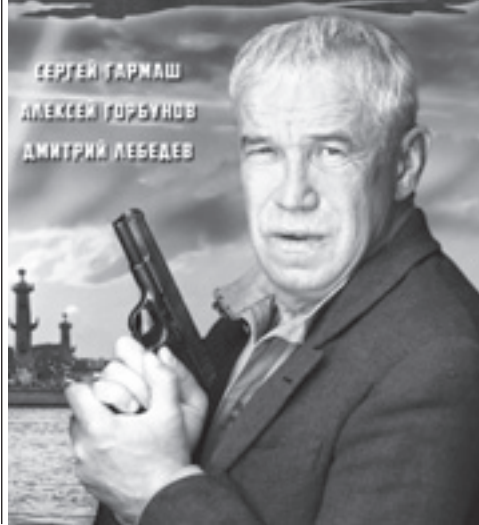
5.00 Территория заблуждений.
6.00 Документальный проект.
7.00 С бодрым утром!

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома.
7.30 6 кадров.
7.50 По делам несовершеннолетних.

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроьюс".
10.00 "Новости культуры".
10.15 "Наблюдатель".

ОСТРОСЮЖЕТНЫЙ ДЕТЕКТИВ ЛЕНИНГРАД-46

НТВ

5.00 Т/с "Супруги".
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".

ЗВЕЗДА

6.00 Х/ф "Встретимся у фонтана".
7.40 Х/ф "День свадьбы придется уточнить".

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 Утро на "5".
9.30 "Место происшествия".

ИНДИЯ

0.00 Драма "Мольба".
2.30 "Биография кумиров: Джон Абрахам".

среда, 16 марта

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Шолтавысы» (на нагайском языке)
11.35 Местное время. Вести-Дагестан
14.30 Местное время. Вести-Дагестан
18.15 Реклама
18.20 Дорожный патруль
18.35 МЫ. Республиканская школа циркового искусства г.Даг.огни
19.00 За и против
19.30 Реклама
19.35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на ласском языке «Аьрши ва агьлу»
08.00 Мультифильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Венесуэла глазами гурмана с Народой»
09.20 Х/ф «Как украсть миллион»
11.50 «Бизнес Дагестана»
12.30 «Круглый стол»
14.10 «Подобности»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Владыка морей»
16.00 Мультифильмы
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Начальник Чукотки»
18.30 Мультифильм

18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Глянеч»
20.20 «Гонг»
21.25 «Жилой мир»
21.50 «Вдохновение»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Аутодафе»
23.20 «Аутодафе»
01.00 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
01.35 Т/с «Владыка морей»
02.40 «Гонг»
03.05 Х/ф «Восстание Кейна»
05.10 «Жилой мир»
05.30 Х/ф «Начальник Чукотки»

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро».
9.00 «Вести».
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор».
12.00 «Новости».
12.15 «Пусть говорят».
13.25 «Таблетка».
13.55 «Время покажет».
15.00 «Новости».
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 «Вечерние новости».
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.35 Т/с «Красная королева».
23.40 «Вечерний Ургант».
0.15 «Ночные новости».
0.30 «Политика».
1.35 «Наедине со всеми».
2.30 «Время покажет».
3.00 «Новости».
3.05 «Время покажет».
3.30 Т/с «После школы».
4.30 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Гюльчатай. Ради любви».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 Т/с «Ленинград 46».
23.00 «Специальный корреспондент».
0.40 «Национальная кухня. Помнят ли гены, что мы должны есть?»
2.50 Т/с «Срочно в номер! 2».
3.45 «Комната смеха».
4.45 «Вести. Дежурная часть».

НТВ

5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Новое утро».
9.00 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Москва. Три вокзала».
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
13.50 «Место встречи».
14.55 «Зеркало для героя».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 «Говорим и показываем».
19.00 «Сегодня».
19.40 Т/с «Морские дьяволы. Смерч».
21.35 Т/с «Профессионал».
22.30 «Итоги дня».

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.10 «Доктор И...»
8.40 Х/ф «Земелов».
10.35 Д/ф «Александр Михайлов. Я боролся с любовью».
11.30 «События».
11.50 Т/с «Пуаро Агаты Кристи». (Великобритания).
13.40 «Мой герой».
14.30 «События».
14.50 «Прошения. Трус, Балбес и Бывалый».
15.40 Х/ф «Умница, красавица».
17.30 «Город новостей».
17.40 Т/с «Цена жизни».
19.40 «События».
20.00 «Право голоса».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Линия защиты».
23.05 «Советские мафии. Кровавые скачки».
0.00 «События. 25-й час».
0.25 «Русский вопрос».
1.10 Т/с «Пуаро Агаты Кристи». (Великобритания).
3.00 Д/ф «Синдром зомби. Человек управляемый».
4.05 Т/с «Расследования Мердока». (Канада).

ЗВЕЗДА

6.00 Д/с «Подводная война». «Ц-212».
6.50 Х/ф «Юность Петра».
9.00 «Новости дня».
9.15 Х/ф «Юность Петра».
10.00 «Военные новости».
10.05 Т/с «Офицеры».
12.10 «Особая статья».
13.00 «Новости дня».
13.15 «Научный детектив».
13.35 Т/с «Черные волки».
14.00 «Военные новости».
14.05 Т/с «Черные волки».
18.00 «Новости дня».
18.30 Д/с «Подводная война». «С-12».
19.20 «Последний день».
20.05 Т/с «Офицеры».
22.10 «Новости дня».
22.30 «Звезда на Звезде». Нонна Гришаева.

Постеры от RUPER.AM

23.15 Х/ф «Пропавшие среди живых».
0.55 Т/с «Естественный отбор».
4.40 Х/ф «Происшествие, которого никто не заметил».
19.30 «Новости».
20.00 Х/ф «Женщина-кошка».
22.00 «Смотреть всем!»
23.00 «Новости».
23.25 Т/с «Готэм».
0.20 Самые шокирующие гипотезы.
1.20 Секретные территории.
2.20 Странное дело.
3.20 Тайны Чапман.
4.20 Территория заблуждений.

REN TV

5.00 Территория заблуждений.
6.00 Документальный проект.
7.00 С бодрим утром!
8.30 «Новости».
9.00 Территория заблуждений.
11.00 Д/ф «Запретная археология».
12.00 «112».
12.30 «Новости».
13.00 «Звонкий ужин».
14.00 Х/ф «Зеленый фанарь».
16.00 «112».
16.30 «Новости».
17.00 Тайны Чапман.
18.00 Самые шокирующие гипотезы.
19.00 «112».

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 «Сейчас».
6.10 Утро на «5».
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 «14.25 Т/с «Отрыв»
12.00 «Сейчас».
15.30 «Сейчас».
16.00 «Открытая студия».
17.30 «Актуально».
18.30 «Сейчас».
19.00 Т/с «Детективы». «Девушка с приданым».
19.30 «Новости».
20.00 Х/ф «Женщина-кошка».
22.00 «Смотреть всем!»
23.00 «Новости».
23.25 Т/с «Готэм».
0.20 Самые шокирующие гипотезы.
1.20 Секретные территории.
2.20 Странное дело.
3.20 Тайны Чапман.
4.20 Территория заблуждений.

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 «Сейчас».
6.10 Утро на «5».
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 Т/с «Отрыв»
12.00 «Сейчас».
12.30 Т/с «Отрыв»
13.25 Т/с «Отрыв»
14.25 Т/с «Отрыв»
15.30 «Сейчас».
16.00 «Открытая студия».

19.40 Т/с «Детективы». «Осиное гнездо».
20.20 Т/с «След». «Убрать всех».
21.10 Т/с «След». «Настоящий мужик».
22.00 «Сейчас».
22.25 Т/с «Последний мент»
23.15 Т/с «След». «Дочки-матери».
0.00 Комедия «Ландыш серебристый». (12+).
1.50-4.55 Т/с «Без права на ошибку»

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома. 6 кадров.
7.30 По делам несовершеннолетних.
9.50 Давай разведемся!
11.50 Д/ф «Понять. Простить».
13.00 Кризисный менеджер
14.00 Т/с «Напарницы».
16.00 Т/с «Брак по завещанию».
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с «Она написала убийство».
19.00 Т/с «Брак по завещанию».
21.00 Т/с «Напарницы».
23.00 Свадебный размер. 0.00 6 кадров.
0.30 Т/с «Семейный дом».
3.35 Мелодрама «Воскресный папа».
5.15 Тайны еды.
5.30 Джейми у себя дома.

ИНДИЯ

0.00 Мелодрама «Водопад любви».
2.30 «Биография кумиров: Каджол».
3.00 «Путешествие по Индии: Дели!».
3.20 «Биография кумиров: Ритик Рошан».
Профилактика.
10.00 Драма «На грани».
12.10 Мелодрама «Рожденные летать».
15.10 Триллер «Коварный незнакомец».

18.05 Х/ф «Загадки».
21.00 Мелодрама «Побег ради любви».

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроныус».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Х/ф «Все тайны «Мисс Менд»
12.35 «Красуйся, град Петров!» «Царское Село. Холодные бани и Камеронова галерея».
13.00 Т/с «Блеск и нищета куртизанок» (Франция - ФРГ - Бельгия - Швейцария).
15.00 «Новости культуры».
15.10 Д/с «Ваша внутренняя рыба». «Внутренняя рыба»
16.10 «Искусственный отбор».
16.55 «Больше, чем любовь». Михаил Врубель и Надежда Забела-Врубель.
17.35 «Ключи от оркестра» с Жаном-Франсуа Жиелем. К. Сен-Санс. «Пляска смерти». П. Дюка. «Ученик царедвья».
18.55 Д/ф «Ваттовое море. Зеркало небес».
19.15 «Спокойной ночи, малыши!»
19.30 «Новости культуры».
19.45 «Главная роль».
20.05 «Абсолютный слух».
20.45 «Правила жизни».
21.15 «Власть факта». «Чем была опрчичина?»
21.55 Д/ф «Данте Алигьери».
22.05 Д/с «Ваша внутренняя рыба». «Внутренняя рептилия»
23.00 Д/с «Дмитрий Башкиров. Формула мастерства»
23.30 «Новости культуры».
23.45 «Худсовет».
23.50 Т/с «Блеск и нищета куртизанок» (Франция - ФРГ - Бельгия - Швейцария).
1.50 Д/ф «Харун-Аль-Рашид».
1.55 «Наблюдатель».

четверг, 17 марта

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Очар» (на кумыкском языке).
11.35 Местное время. Вести-Дагестан
14.30 Местное время. Вести-Дагестан
17.30 Местное время. Вести-Дагестан.
18.20 «Созидание во благо родины». К 15-летию фонда Гаджи Махачева.
18.30 Реклама
19.35 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
08.00 Мультифильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Венесуэла глазами гурмана с Народой»
09.20 Х/ф «Восстание Кейна»
11.40 «Аутодафе»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Лезгинка»
13.35 «Гонг»
14.00 «Жилой мир»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Владыка морей»
16.00 Мультифильмы
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Х/ф «Тревожная молодость»

18.30 Обзор газеты «Хакыкьат»
18.45 Передача на аварском языке «Паданги галамалги замани»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Виды. Спорт»
20.55 В/ф «Завещание. Памяти Гаджи Махачева»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Агросектор»
23.50 Ф/к «Поет Асият Курматова»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на аварском языке «Паданги галамалги замани» Памяти Фазу Алиевой
01.35 Т/с «Владыка морей»
02.40 Д/ф «Кинооператор»
03.55 В/ф «Завещание. Памяти Гаджи Махачева»
05.20 Х/ф «Тревожная молодость»

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро».
9.00 «Вести».
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор».
12.00 «Новости».
12.15 «Пусть говорят».
13.25 «Таблетка».
13.55 «Время покажет».
15.00 «Новости».
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 «Вечерние новости».
18.45 «Давай поженимся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.35 Т/с «Красная королева».
23.40 «Вечерний Ургант».
0.15 «Ночные новости».
0.30 «На ночь глядя».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Гюльчатай. Ради любви».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 Т/с «Ленинград 46».
23.00 «Вечер с Владимиром Соловьевым».
0.40 «Инженер Шухов. Универсальный гений». «Убить императора. Английский след».
2.40 Т/с «Срочно в номер! 2».
3.40 «Комната смеха».
4.45 «Вести. Дежурная часть».

НТВ

5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Новое утро».
9.00 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Москва. Три вокзала».
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
13.50 «Место встречи».
14.55 «Зеркало для героя».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.10 «Доктор И...»
8.40 Х/ф «Чужая родня».
10.35 Д/ф «Елена Проклова. Обмануть судьбу».
11.30 «События».
11.50 Т/с «Пуаро Агаты Кристи». (Великобритания).
13.40 «Мой герой».
14.30 «События».
14.50 «Советские мафии. Кровавые скачки».
15.40 Х/ф «Умница, красавица».
17.30 «Город новостей».
17.40 Т/с «Цена жизни».
19.40 «События».
20.00 «Право голоса».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «10 самых... Похуевиче звезды».
23.05 Д/ф «Брежнев против Хрущева. Удар в спину».
0.00 «События. 25-й час».
0.30 Т/с «Пуаро Агаты Кристи». (Великобритания).
2.25 Х/ф «Ссора в Лукашах».
4.15 Т/с «Расследования Мердока». (Канада).

ЗВЕЗДА

6.00 Д/с «Подводная война». «С-9».
6.55 Х/ф «В начале славных дел».
9.00 «Новости дня».
9.15 Х/ф «В начале славных дел».
10.00 «Военные новости».
10.05 Т/с «Офицеры».
12.10 «Военная приемка».
13.00 «Новости дня».
13.15 «Научный детектив».
13.35 Т/с «Черные волки».
14.00 «Военные новости».

14.05 Т/с «Черные волки»
18.00 «Новости дня».
18.30 Д/с «Подводная война». «Л-24».
19.20 «Поступок».
20.05 Т/с «Офицеры»
22.10 «Новости дня».
22.30 «Звезда на Звезде». Геннадий Зюганов.
23.15 Х/ф «Ночной патруль».
1.20 Т/с «Черные волки».
5.25 Д/с «Хроника победы».

REN TV

5.00 Территория заблуждений.
6.00 Документальный проект.
7.00 С бодрим утром!
8.30 «Новости».
9.00 Документальный проект.
12.00 «112».
12.30 «Новости».
13.00 «Звонкий ужин».
14.00 Х/ф «Женщина-кошка».
16.00 «112».
16.30 «Новости».
17.00 Тайны Чапман.
18.00 Самые шокирующие гипотезы.
19.00 «112».
19.30 «Новости».
20.00 Х/ф «Сумасшедшая езда».
22.00 «Смотреть всем!»
23.00 «Новости».
23.25 Т/с «Готэм».
0.20 Самые шокирующие гипотезы.
1.20 Секретные территории.
2.20 Странное дело.
3.20 Тайны Чапман.
4.20 Территория заблуждений.

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 «Сейчас».
6.10 Утро на «5».
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 Т/с «Отрыв»
12.00 «Сейчас».
12.30 Т/с «Отрыв»
13.25 Т/с «Отрыв»
14.25 Т/с «Отрыв»
15.30 «Сейчас».
16.00 «Открытая студия».

21.00 Мелодрама «Нелепая судьба».
18.30 «Сейчас».
19.00-19.40 Т/с «Детективы». «Лагерный поэт».
20.20-23.10 Т/с «След». «Дорогой мой человек».
22.00 «Сейчас».
22.25 Т/с «Последний мент»
0.00 Драма «Зависть богов».
2.45 Драма «Весенний призыв». (12+).
4.35 Д/ф «Живая история: Атака века. Подвиг маринеско». (12+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроныус».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Х/ф «Все тайны «Мисс Менд»
12.25 Д/ф «Харун-Аль-Рашид».
12.35 «Россия, любовь моя!» «Эвены. Философия гостеприимства».
13.00 Т/с «Блеск и нищета куртизанок» (Франция - ФРГ - Бельгия - Швейцария).
15.00 «Новости культуры».
15.10 Д/с «Ваша внутренняя рыба». «Внутренняя рептилия»
16.05 Д/ф «Томас Кук».
16.15 «Абсолютный слух».
16.55 Д/ф «Евдокия Турчинова. Служить театру...»

17.35 «Ключи от оркестра» с Жаном-Франсуа Жиелем. В. Моцарт. Симфония 40.
19.15 «Спокойной ночи, малыши!»
19.30 «Новости культуры».
19.45 «Главная роль».
20.05 «Черные дыры. Белые пятна».
20.45 «Правила жизни».
21.15 «Культурная революция».
22.05 Д/с «Ваша внутренняя рыба». «Внутренняя обезьяна»
23.00 Д/с «Дмитрий Башкиров. Формула мастерства»
23.30 «Новости культуры».
23.45 «Худсовет».
23.50 Т/с «Блеск и нищета куртизанок» (Франция - ФРГ - Бельгия - Швейцария).
1.50 Д/ф «Пьер Симон Лаплас».
1.55 «Наблюдатель».

КАК ЗАЙТИ ЗАКЛЮК ЗА МАЙНАТАС

пятница, 18 марта

ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11.35 Местное время. Вести-Дагестан
14.30 Местное время. Вести-Дагестан
17.30 Местное время. Вести-Дагестан.
18.15 Реклама
18.20 Мир Вашему дому
18.40 Грани реальности
19.00 Дагестан спортивный
19.15 Вести-дежурная часть
19.30 Реклама
19.35 Местное время. Вести-Дагестан.
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Паданги гламалги заманги» Памяти Фазу Алиевой
08.00 Обзор газеты «Хлакыкхат»
08.15 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Дружок»
10.00 В/ф «Завещание. Памяти Гаджи Махачева»
11.35 Пятничная проповедь. Прямая трансляция из Центральной Джумамечети г. Махачкала
12.10 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Горские самозащиты»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Агросектор»
13.25 Ф/к «Поэт Асият Кумратова»
13.50 «На виду. Спорт»

14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Владыка морей»
16.00 Мультфильмы
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Концерт «Музыкальный мойдан»
18.20 «Наши дети»
18.45 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес» Обсуждение Послания Главы РД НС республики
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Подобности»
20.45 В/ф «Создание во благо Родины» К 15-летию Фонда Гаджи Махачева
22.10 Обзор газеты «Дагестанская правда»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Разумный взгляд»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес» Обсуждение Послания Главы РД НС республики
01.35 Т/с «Владыка морей»
02.40 Х/ф «Золото древних инков»
04.20 В/ф «Создание во благо Родины» К 15-летию Фонда Гаджи Махачева
05.30 Х/ф «Танкер «Дербент»
Первый
5.00 «Доброе утро».
9.00 Новости.
9.20 «Контрольная закупка».
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 «Пусть говорят».
13.25 «Таблетка».
13.55 «Время покажет».

15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Жди меня».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Человек и закон» А. Пимановым».
19.50 Телеигра «Поле чудес».
21.00 «Время».
21.30 «Голос. Дети».
23.20 «Вечерний Ургант».
0.10 «Вечность и еще один день».
2.10 Х/ф «Сумасшедшее сердце».
4.15 «Модный приговор».
5.15 «Контрольная закупка».
РОССИЯ 1
5.00 «Утро России».
9.00 «Вести».
9.15 «Утро России».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.35 «Местное время. Вести - Москва».
11.55 Т/с «Тайны следствия».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Гюльчатай. Ради любви».
17.00 «Вести».
17.30 «Местное время. Вести - Москва».
17.50 «Вести».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
21.00 «Юморина».
23.00 Х/ф «Дождаться любви».
3.00 «Старший сын Сталина».
4.00 «Комната смеха».
НТВ
5.00 Т/с «Супруги».
6.00 «Новое утро».
9.00 Т/с «Возвращение Мухомара».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Москва. Три вокзала».
12.00 «Суд присяжных».

13.00 «Сегодня».
13.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
13.50 «Место встречи».
14.55 «Зеркало для героя».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 Телеигра и показываем».
19.00 «Сегодня».
19.30 Т/с «Морские дьяволы. Смерч».
23.10 Большинство.
0.25 Т/с «Хмуров».
1.25 «Место встречи».
2.30 «Дикий мир».
3.05 Т/с «Алиби на двоих».
ТВЦ
6.00 «Настроение».
8.05 Х/ф «Случай в квадрате 36-80».
9.35 Х/ф «Любопытная Варвара 3».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Любопытная Варвара 3».
14.30 «События».
14.50 Х/ф «Любопытная Варвара 3».
17.30 «Город новостей».
17.40 Х/ф «Дело Румянцев».
19.40 «В центре событий».
20.40 «Прово голоса».
22.00 «События».
22.30 Х/ф «Небеса обетованные».
1.00 Т/с «Пуаро Агаты Кристи». (Великобритания).
2.50 «Петровка, 38».
3.05 Д/ф «Брежнев против Хрущева. Удар в спину».
3.55 Т/с «Раследования Мердок». (Канада).
ЗВЕЗДА
6.00 Д/с «Оружие XX века».
6.20 Т/с «Офицеры».
8.30 Д/ф «На страже мира».
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с «Цезарь».
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с «Цезарь».
12.25 Т/с «Цезарь».
13.00 Новости дня.
13.15 Т/с «Цезарь».
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с «Цезарь».
18.00 Новости дня.
18.30 Х/ф «Адмирал Ушаков».

20.40 Х/ф «Корабли штурмуют бастионы».
22.00 Новости дня.
22.20 Х/ф «Корабли штурмуют бастионы».
23.00 Х/ф «Урок жизни».
1.15 Т/с «Черные волки».
5.20 Х/ф «Барбос в гостях у Бобика».
5.45 Х/ф «Бабочка».
REN TV
5.00 Территория заблуждений.
6.00 Документальный проект.
7.00 С бодрим утром!
8.30 Новости.
9.00 Документальный проект.
12.00 «112».
12.30 Новости.
13.00 Звоний ужин.
14.00 Х/ф «Сумасшедшая езда».
15.55 «112».
16.30 Новости.
17.00 Д/ф «Потомки ариев».
19.00 «112».
19.30 Новости.
20.00 Х/ф «Время ведьм».
21.40 Х/ф «Во имя короля».
0.00 Х/ф «Во имя короля 2».
1.50 Х/ф «Во имя короля. Последняя миссия».
3.30 Х/ф «Рысь».
ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ
6.00 «Сейчас».
6.10 «Момент истины».
7.00 Утро на «5».
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.40 Т/с «Без права на ошибку».
11.45 Т/с «Без права на ошибку».
12.00 «Сейчас».
12.40 Т/с «Без права на ошибку».
13.30 Т/с «Без права на ошибку».
14.40 Т/с «Без права на ошибку».
15.30 «Сейчас».
16.05 Т/с «Без права на ошибку».
16.25 Драма «Первый после Бога».
18.30 «Сейчас».
19.00 Т/с «След». «Красота».
19.45 Т/с «След». «Дочки-матери».
20.35 Т/с «След». «Операция на сердце».

21.25 Т/с «След». «Девочки дерутся».
22.05 Т/с «След». «Гнездо кукушки».
23.00 Т/с «След». «Кольбельная».
23.50 Т/с «След». «Знакомство с родителями».
0.35 Т/с «След». «Кровный интерес».
1.30 Т/с «Детективы». «Осиное гнездо».
2.10 Т/с «Детективы». «Девушка с приданым».
2.50 Т/с «Детективы». «Лагерный поэт».
3.30 Т/с «Детективы». «Дело настройщика».
4.10 Т/с «Детективы». «Чудовище».
4.45 Т/с «Детективы». «Прапорщик».
5.15 Т/с «Детективы». «Сыновний долг».
5.45 Т/с «Детективы». «Алая фата невесты».
ДОМАШНИЙ
6.30 Джейми у себя дома.
7.30 6 кадров.
8.00 Мелодрама «Единственный мой грех».
16.00 Т/с «Брак по завещанию».
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с «Она написала убийство».
19.00 Т/с «Брак по завещанию».
22.55 Д/ф «Брачные аферисты и их жертвы».
23.55 6 кадров.
0.30 Комедия «С Новым годом, папа!».
2.25 Д/с «Тайная жизнь миллионеров».
5.25 6 кадров.
5.30 Джейми у себя дома.
ИНДИЯ
0.00 Драма «Гаджини».
3.00 Драма «Компенсация».
5.35 «Биография кумиров: Кангана Ронаут».
6.00 Боевик «Лучший игрок».
9.00 «Секреты индийской кухни».
9.40 «Путешествие по Индии: Колката».

10.00 Драма «Простой человек».
12.10 Комедия «Призрак виллы Натхов».
15.10 Комедия «Призрак виллы Натхов. Новые приключения».
18.00 Комедия «Пикап на спор».
21.00 Мелодрама «Игры двух сердец».
КУЛЬТУРА
6.30 Канал «Евроноус».
10.00 «Новости культуры».
10.20 Х/ф «Странная любовь Марты Айверс».
12.35 «Письма из провинции». Выкса (Нижегородская область).
13.00 Т/с «Блеск и нищета куртизанок» (Франция - ФРГ - Бельгия - Швейцария).
15.00 «Новости культуры».
15.10 Д/с «Ваша внутренняя рыба». «Внутренняя обезьяна»
16.10 «Царская ложа».
16.55 Д/ф «Василий Суриков. Я природный казак».
17.35 «Ключи от оркестра» с Жаном-Франсуа Зижелем. «О музыке - только детям. Но можно и взрослым».
19.10 Д/ф «Гавр. Поэзия Бетона».
19.30 «Новости культуры».
19.45 «Смехоностаглия».
20.15 Д/ф «Валентин Гафт».
20.55 Х/ф «Дневной поезд».
22.35 «Линия жизни». Анна Шатилова.
23.30 «Новости культуры».
23.45 «Худсовет».
23.50 Т/с «Блеск и нищета куртизанок» (Франция - ФРГ - Бельгия - Швейцария).
1.50 Д/ф «Чарлз Диккенс».
1.55 «Искатели». «Тайны Лефортовского дворца».
2.40 Д/ф «Равенна. Прощание с античностью».

суббота, 19 марта

ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ

08.10 Реклама
08.15 Сильная, слабая половина. Концерт
09.10 Реклама
11.10 Местное время. Вести-Дагестан.
14.20 Местное время. Вести-Дагестан
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес»
08.00 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 «Разумный взгляд»
09.20 В/ф «Создание во благо Родины» К 15-летию Фонда Гаджи Махачева
10.40 «Вдохновение»
11.20 «Мой малыш»
12.00 Гала-концерт лауреатов премии Правительства РД в области культуры «Душа Дагестана»
13.50 Х/ф «Приключения Буратино»
16.10 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Великий воин Албании Скандарбег»
18.55 Д/ф «Моя маленькая Родина. Хнов»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Чистое сердце»
20.20 «Интер-диалог»
21.10 «Молодежный микс»
21.40 «Страна гор» представляет: «Главный редактор»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Ток-шоу «Матери против наркотиков»
00.30 Время новостей Дагестана

01.00 «Мой малыш»
01.30 Х/ф «Великий воин Албании Скандарбег»
03.20 Гала-концерт лауреатов премии Правительства РД в области культуры «Душа Дагестана»
04.45 Х/ф «Приключения Буратино»
Первый
6.00 Новости.
6.10 Т/с «Парфюмерша».
8.00 «Играй, гармонь любимая!»
8.45 М/с «Смешарики. Новые приключения».
9.00 «Умницы и умники».
9.45 «Слово пастыря».
10.00 Новости.
10.15 «Смак».
10.55 «Георгий Юматов. Амнистия для героя».
12.00 Новости.
12.15 «Идеальный ремонт».
13.10 «На 10 лет моложе».
14.00 «Теория заговора».
15.00 Александр Михайлов. «Только главные роли».
16.00 Х/ф «Мужики!»
18.00 Вечерние новости.
18.15 «Кто хочет стать миллионером?»
19.10 «Серебряный бал».
21.00 «Время».
21.20 «Сегодня вечером».
23.00 «Подмосковные вечера».
23.55 Т/с «Версаль». (18+)
2.00 Х/ф «Отверженные».
РОССИЯ 1
4.30 Т/с «Следствие ведут знатоки». «Полуденный вор»
6.15 «Сельское утро».
6.45 «Диалоги о животных».
7.40 «Местное время. Вести - Москва».
8.00 «Вести».
8.10 «Россия. Местное время».
9.15 «Правила движения».
10.10 «Личное. Наталья Селезнева».
11.00 «Вести».

11.10 «Местное время. Вести - Москва».
11.20 Х/ф «Прощание славянки».
13.00 Х/ф «Истина в вине».
14.00 «Вести».
14.20 «Местное время. Вести - Москва».
14.30 Х/ф «Истина в вине».
17.00 «Один в один. Битва сезонов».
20.00 «Вести в субботу».
21.00 Х/ф «Истина в вине 2».
0.50 Х/ф «Шесть соток счастья».
2.55 Т/с «Марш Турецкого».
4.45 «Комната смеха».
НТВ
5.00 Хорошо там, где мы есть!
5.35 Т/с «Участковый».
7.25 «Смотр».
8.00 «Сегодня».
8.15 «Жилищная лотерея Плюс».
8.45 «Готовим с Алексеем Зиминим».
9.20 «Кулинарный поединок».
10.00 «Сегодня».
10.20 «Главная дорога».
11.00 «Еда живая и мертвая».
11.55 «Квартирный вопрос».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Я хуюю».
14.20 «Поедем, поедим!»
15.10 «Своя игра».
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Кодекс чести».
18.00 «Следствие вели...»
19.00 «Центральное телевидение».
20.00 «Новые русские сенсации».
21.00 «Ты не поверишь!»
22.00 Х/ф «Должница».
23.55 Т/с «Участковый».
1.50 «Наш космос».
2.45 «Дикий мир».
ТВЦ
5.50 «Марш-бросок».
6.20 «АБВГДейка». Имена.
6.50 Х/ф «Румпельштильцхен». (Германия).

7.50 «Православная энциклопедия». (6+).
8.15 Х/ф «Дело Румянцев».
10.20 Х/ф «Бармен из "Золотого якоря".
11.30 «События».
11.45 Х/ф «Бармен из "Золотого якоря".
12.15 Х/ф «Принцесса на бобах».
14.30 «События».
14.50 «Тайны нашего кино». «Иван Васильевич меняет профессию».
15.20 Х/ф «Квартирантка».
17.15 Х/ф «Туанты для плюшки».
21.00 «Постскриптум».
22.10 «Прово знаты!»
23.25 «События».
23.40 «Право голоса».
2.50 «Запретный плод». Спецрепортаж.
3.20 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
5.15 Д/ф «Александр Михайлов. Я боролся с любовью».
7.50 Х/ф «Эй, на линкор!»
5.30 Д/с «Хроника победы».
REN TV
5.00 Х/ф «Рысь».
5.20 Х/ф «Ларго Винч. Начало».
7.20 Х/ф «Время ведьм».
9.00 Х/ф «Бэтмен».
11.30 Самая полезная программа.
12.30 Новости.
13.00 Военная тайна.
17.00 Территория заблуждений.
19.00 Х/ф «Неудержимые».
20.50 Х/ф «Неудержимые 2».
22.50 Х/ф «Неудержимые 3».
1.00 Х/ф «Бэтмен».
3.30 Странное дело.
4.30 Х/ф «Часовой механизм».
ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ
6.20 М/ф: «Слоненок и письмо», «Беги, ручеек», «В синем море, в белой пене», «Валидаб», «Глаша и кикимора», «Дерева», «Зайчонок и муха», «Живая игрушка», «Непослушный котенок», «Петушок-золотой гребешок», «Желтый аист», «Приключения поросенка Фунтика», «Мама дяди мамонтенка».
9.35 «День ангела».
10.00 «Сейчас».
10.10-18.30 Т/с «След». «Кровный интерес».
18.30 «Сейчас».
19.00-7.50 Т/с «Агент»
ДОМАШНИЙ
6.30 Джейми у себя дома.
7.30 Мелодрама «Приезжая».
9.30 Домашняя кухня.
10.00 Т/с «Нина».
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с «Она написала убийство».
19.00 Мелодрама «1001 ночь».
22.15 Герои нашего времени.
23.15 6 кадров.

4.40 Х/ф «Эй, на линкор!»
5.30 Д/с «Хроника победы».
REN TV
5.00 Х/ф «Рысь».
5.20 Х/ф «Ларго Винч. Начало».
7.20 Х/ф «Время ведьм».
9.00 Х/ф «Бэтмен».
11.30 Самая полезная программа.
12.30 Новости.
13.00 Военная тайна.
17.00 Территория заблуждений.
19.00 Х/ф «Неудержимые».
20.50 Х/ф «Неудержимые 2».
22.50 Х/ф «Неудержимые 3».
1.00 Х/ф «Бэтмен».
3.30 Странное дело.
4.30 Х/ф «Часовой механизм».
ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ
6.20 М/ф: «Слоненок и письмо», «Беги, ручеек», «В синем море, в белой пене», «Валидаб», «Глаша и кикимора», «Дерева», «Зайчонок и муха», «Живая игрушка», «Непослушный котенок», «Петушок-золотой гребешок», «Желтый аист», «Приключения поросенка Фунтика», «Мама дяди мамонтенка».
9.35 «День ангела».
10.00 «Сейчас».
10.10-18.30 Т/с «След». «Кровный интерес».
18.30 «Сейчас».
19.00-7.50 Т/с «Агент»
ДОМАШНИЙ
6.30 Джейми у себя дома.
7.30 Мелодрама «Приезжая».
9.30 Домашняя кухня.
10.00 Т/с «Нина».
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с «Она написала убийство».
19.00 Мелодрама «1001 ночь».
22.15 Герои нашего времени.
23.15 6 кадров.

0.30 Мелодрама «Сестренка». (Россия - Украина).
2.25 Д/с «Тайная жизнь миллионеров».
5.25 6 кадров.
5.30 Джейми у себя дома.
ИНДИЯ
0.00 Драма «В поисках брата».
3.00 Комедия «Милые бранятся...»
5.35 «Биография кумиров: Салман Хан».
6.00 Триллер «Любовница».
9.00 «Секреты индийской кухни».
9.40 «Путешествие по Индии: Бхопал, Санчи».
10.00 Мелодрама «Свадьба по расчету».
12.10 Комедия «Фарцовщики».
15.10 Детектив «Средь бела дня».
18.00 Мелодрама «Ом Шанти Осанна».
21.00 Мелодрама «Слон мой».
КУЛЬТУРА
6.30 Канал «Евроноус».
10.00 «Библейский сюжет».
10.30 Х/ф «Дневной поезд».
12.05 Д/ф «Маргарита Терехова».
12.45 Пряничный домик. «Три свадьбы удмурта».
13.15 «На этой неделе... 100 лет назад. Нефронтовые заметки».
13.40 Звезды мировой оперы Ильдар Абдразаков, Василий Лодюк и Кристина Мхитарян в «Новой опере».
15.05 «Больше, чем любовь». Геннадий Шпаликов.
15.45 Х/ф «Долгая счастливая жизнь».
17.00 «Новости культуры».
17.30 «Романтика романа». Театр музыки и поэзии п/р Елены Камбуровой.
18.25 Х/ф «Любимая девушка».

РАДИО
ИСЛЕН, 14-МАРТ
12.10 «Дагустан». Хабарар.
12.35 «Хважамжам».
САЛАСА, 15-МАРТ
12.10 «Дагустан». Хабарар.
12.30 «Карчи Дагустан».
АРБЕ, 16-МАРТ
12.10 «Дагустан». Хабарар.
12.30 «Девирар».
ХЕМИС, 17-МАРТ
12.10 «Дагустан». Хабарар. Газетин обзор
12.30 «Вахт ва жегилар».
ЖУЬМА, 18-МАРТ
12.10 «Дагустан». Хабарар.
12.30 «Исламдин сес».
КИШ, 19-МАРТ
10.43 «Гьафтедин нетижаяр».
10.50 Концерт.
ГЬЯД, 20-МАРТ
10.43 «Кард». Аялар патал программа
19.50 «Марина Лодыгина. Кинозвезда между серпом и молотом». Последнее интервью актрисы.
20.30 Спектакль «Юнона и Авось».
21.55 Хрустальный бал «Хрустальной Турандот» в честь театра «Ленком».
23.00 «Белая студия».
23.40 Х/ф «Мой слуга Годфри».

Выставка ачухна

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

Махачкъаладин тарихдин музейда и йикъара “Къве меркез Темир-Хан-Шура-Махачкъала” твар алаз ачухнавай проектдин выставка и къве шегъердин тварар дегишарай-далай къулухъ 95, Буйнакск шегъердин 150 йис тамам хъунин юбилейриз талукуди тир. Ана живописдин, графикадин шиклар, почтарин открыткаяр, архивдин ва маса материалар эцигнавай. Вири и экспонатар XIX асирдин къвед лагъай паюнин - XXI асирдин буря.

Музейдин директор Зарема Дадаевади тамашачийрин рикел 1921-йисалди Дагъустандин меркез Темир-Хан-Шура, гуьгъунлай - Петровск хъайиди (гила Махачкъала) хкана. Выставкада гъакини Темир-Хан-Шурадин революциядилай вилкан, Махачкъаладин советрин девирдин (1921-йисалай), почтарин открыткаяр, картаярин ва гзаф маса шиклар аквазва. Патимат Гъамзатовадин тварунихъ галай изобразительный искусствойрин музейди агакъарнавай **Е.Е.ЛАН-СЕРЕДИН** 1918-1919-йисарин гъилин къвалахри выставкади къетлен гуьрчегвал гузвай.

Выставкадин чехи пай экспонатар республикадин Центральный государственный архивдай гъанвай буря. Махачкъаладин тарихдин музейдин къваталдай ина революциядилай вилкан ва илимдин материалар ва фотофондунин къвалахар эцигнава.

Директордин гафаралди, выставка тешкилунин кардиз иллаки тарихчияр тир Эльмира Далгата ва Хаджи Мурад Доногоди чехи кумек гана. Абуру чпин хуси архиврай шиклар гана.

Республикадин Дагълух халкъарин Союздин Совет ачухунин вилик, 1919-йис

Выставкадин тешкилатчийрин тереф проектдик къил кутур Светлана Анохиноди ва Полина Санаевадина хвена. Эцигнавай экспонатрин кумекдалди агъалийриз Буйнакск ва Махачкъала шегъерра къиле феи важиблу крар, тарихдин вакиаяр къалурзава. Чехи пай материалар гегенш къатариз сифте яз къалурзава. Икъван чавалди абур къвалера иесийри чпин шкафра, сундухра хуьзвай, - къейдна музейдин директорди. Выставкада шикларин арайра мукъвал-мукъвал басма авунвай къейдерин документарни куьрсарнавай. Абурул къве шегъердин тарихдикай тамам ва фикир желбдай малуматар къхенва.

Махачкъала, Пионеррин къвал, 1960-йис

МЕСЕЛА:
Петровск ва Темир-Хан-Шура шегъерриз цийи тварар гунин гъакъиндай ВЦИК-дин Президиумдин къарар 10-июль 1922-йис

Вирироссиядин Центральный Исполнительный Комитетдин Президиумди къарар акъудзава:

Дагъустандин Социалистический Автономный Республикадин ЦИК-дин тлалабуналди Петровскдиз ва Темир-Хан-Шурадиз цийи тварар гун: сад лагъайдаз Махач-Къала, къвед лагъайдаз - Буйнакск. Идалайни гъейри, и шегъеррин патарив гвай гуьлуьн портунин, ракъун рекъерин станцийрин сифтегъан тварар хуьн.

ВЦИК-дин Председатель Калинин
ВЦИК-дин Секретарь - Енукидзе.

Цийи ктабар

Эдеб уьмуьрдин къилин уьлчме я

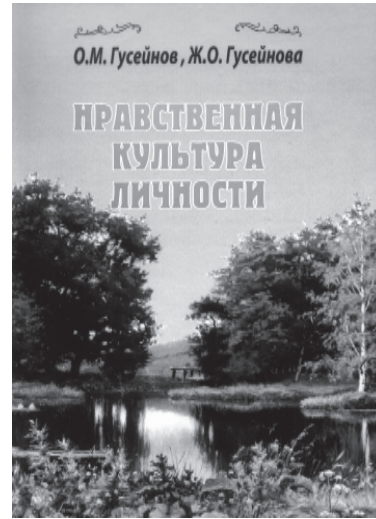
Мегъамед ИБРАГЪИМОВ

ДГУ-дин философиядин ва социаль-политический илимрин кафедранин профессор, философиядин илимрин доктор, информатизациядин международный Академиядин академик **Омар Межидович ГЪУСЕЙНОВ** гъам Дагъустанда, гъамни адалай къецепата инсан руьгъдинни ахлакъдин жигъетдай еримлу хъуниз талуку месэлайрал машгул твар-ван авай пешекар хъиз сейли я. Алимдин гъиликай илимдин 200-лай артух къвалахар хкатнава. Абурун арада 10 монография, 15 учебный ва учебно-методический пособиар, уьлкведин къилин изданийра акъатнавай цудралди макъалаяр ава. Къейд ийин хъи, Омар Гъусейнован илимдин хейлин макъалаяр ингилис, немс, француз, испан члаларални чапдай акъатнава.

Омар Межидович лезги эдебиятдал рикл алайбуруз хъсан хатл авай шайр, гъикаятчи, публицист язни чид. Чапдай адан яратмишунрин къуд ктаб акъатнава. Вичин эсеррани алимди инсандин эдебдиз, ахлакъдиз талуку месэлаяр къарагъарзава, инсаниятдин культура патал тербиядихъ гъихътин къуват аватла ачухарзава, келзавайдав бубайрин адетар, члал, культура хуьнин ва еримлу авунин жигъетдай жавабдарвал гъисс ийиз тазва.

Алатай йисан эхирра Махачкъалада “Радуга-1” чапханада Омар Гъусейнова вичин рушахъ - философиядин илимрин кандидат **Жавизат Омаровна ГЪУСЕЙНОВАДИХЪ** галаз санал къхенвай “Инсандин эдебдин культура” твар алай нубатдин ктаб акъатнава. Инсандин эдебдин культура гъихътинди я? Адахъ гъихътин терефар ава? Жуьреба-жуьре тегъуьнри къил хкажзавай XXI асирда эдеблу, ватанперес несилар гъикл тербияламишда? Алимдин - Гъусейноврин ктабда, яшайишдин гъакъики материалрал бинеламиш хъана, и ва хейлин маса суалриз жавабар ганва.

Гъакъикъатдани, майданриз намус азарлу хъанвай бур, руьгъдин набутар пайда жезвай девирда, мергъяматлувал, лайихлувал, эдеблувал, гъейратлувал... хътин ерийрин важиблувал генани артух хъанва. Чи йикъара жегъилрин арада экстремизмдиз, терроризмдиз итиж ийизвайбурун къадаар къвердавай артух

хъуни тербиядин къенерар буш хъанвайдан гъакъиндай шагъидвалзава. Амма и жигъетдай жавабдарвал тек са хизандинни мектебдин хиве тунни дуьз жезвач. Чи жегъилриз члурукла таъсирзавай, рикле писниятар авай патан чулав къуватарни ава. Ихътин желейрин есирда гъат тавун патал гъар са кас вичин эдебдин культура еримлу авунал машгул хъана къанда. Эдеблу инсанди гъич садрани маса касдиз зиян жедай, гъейридан рикл хадай, гуьгуьл члурдай кар ийидач.

Омар ва Жавизат Гъусейноврин ктабда, эдебдин культурадикай рахадайла, обществода къиле физвай жуьреба-жуьре гъерекатар, вакиаяр веревирднава. Алимдин фикирдалди, XXI асирдин са жерге цийивилер сеbeb яз, инсанар руьгъдинни ахлакъдин жигъетдай кесиб, абурун сабурулувал зайиф хъанва. Нетижда миллетрин, жуьреба-жуьре динриз икрамзавайбурун арада къалмакъалар жезва, члуру кралал машгул дестейри къил хкажзава, обществода гуьлгуьла гъатзава. Абурун зендер социологиядин ахтармишунрини суббуззава. Ахтармишунрин нетижайри къалурзавайвал, эхиримжи 10-15 йисуз обществода инсанрин рафтарвилера чапхунчивал (91 процент), ягъсузвал (83,9 процент) артух, гъа са вахтунда общество дурмулувилелди еримлу хъуниз таъсирзавай риклин михъивал (81,1 процент), темягъсузвал (82,9 процент), дугъривал (84 процент), хъсанвал (85,7 процент), намуслувал (81,6 процент) хътин ерийар зайиф хъанва.

Ктабдин авторри коммунистрин девирда тестикъ хъайи тербиядин

къурулушдиз еке къимет ганва. Уьлкведа “цийивилер” турбуру, а къурулуш терг авуналди, адан звезда жегъилрин фикир желбдай са рехъни арадал гъанач. Акъалтзавай несилар фадлай тестикъ хъанвай адетривай, къайдайривай, терефривай къерех жез гатлунна.

Тербиядин къурулушда къетлен чка эдебдин тербияди къазва. Адан къилин макъсад акъалтзавай несилрив чехи несилрин эдебдин тежриба агакъаруникай ибарат я. Гъар са несилдихъ, адет тирвал, хуси къетленвилер, цийивилер жеда. Амма абур, герек авачир рекъерихъ, хилерихъ ян тагудайвал, гъамиша гуьзчивилик кутуна къанда. Чехибурулай тафаватлу яз, жегъилрин къатлунар фад дегиш жеда. Ихътин шартлара несилрин арада гъамиша алакъа хъунихъни еке метлеб ава.

Алимри къейдзавайвал, яшайишдин, экономикадин, политикадин жигъетдай Россияда къиле физвай дегишвилери тербиядин месэлайрални чпин гел тазва. Советрин девирдин идеология, тербия гунин къвалахдин къайдаяр тергнава, амма къени яшайишдин цийи дережаяр, акъалтзавай несилар тербияламишунин карда амсалай терефар тайинарна акъалтарнавач. Обществода “кесибар” ва “деветлуяр”, “куьгънебуру” ва “цийибуру” лугъудай синифар ама. Уьлкведа образованидин дережа агъуз аватнава, бейкаррин жегъилри гъатзавай жегъилрин къадаар къвердавай артух жезва. Ихътин шартлара гзафбуру ичкидиз, наркоманиядиз къил яззава. Вири и гъерекатри тербиядин, чирвилерин, яшайишдин месэлайрив цийи къайдайра эгечлунин игътияж авайди къалурзава.

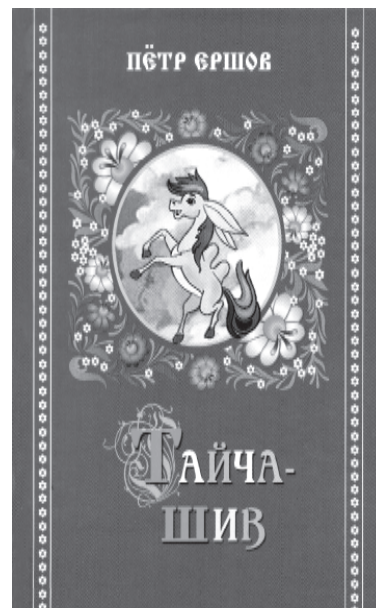
Омар ва Жавизат Гъусейноврин ктабда гъакъини руьгъдин игътияжринни яшайишдин гъаларин алакъадикай, социологри ва педагогри тербиядин къурулушда виридалайни менфятлу бур яз гъисабзавай такъатрикай, литературади ва искусстводи халис инсан тербияламиш хъунин карда къугъвазвай ролдикай, акъалтзавай несилар жуьреба-жуьре тегъуьнрикай хуьникай, инсандин эдебдин тербияда диндихъ авай важиблувилай ва хейлин маса месэлайрикай гегеншдиз раханва. Ктабдикай инсандин руьгъдинни ахлакъдин алемдин месэлаяр итижлу гъар садавай менфят къачуз жеда.

Аялриз еке савкъат

Векил ТАРХАРОВ

Урусрин литературадин классикадиз элквенвай, шииралди къхенвай “Конек-Горбунок” мах машгуьр шайр, гъикаятчи, драматург **Петр ЕРШОВАН** яратмишунрин клул яз гъисабзава. Ам течир кас бажагъат ава. Хейлин члалариз таржума авунвай и эсердин бинедаллаз кинони эцигнава, мультфильмани.

Алатай йисан эхирра Петр Ершован 200 йис тамам хъунихъ галаз алакъалу яз, Дагъустандин ктабрин издательстводи адан машгуьр мах лезги члалалди “Тайча-шив” твар алай къилдин ктаб яз акъуднава. Эсер сифте яз лезги члалаз таржума авунвайди вич фадлай таржумайрал машгуьл тир бажарагълу шайр, гъикаятчи **Арбен КЪАРДАШ** я.

Къейд ийин хъи, милли члаларал аялриз талуку эсерар тлимил акъатзавай вахтунда и ктаб лезги аялар патал еке савкъат хъанва. Мах аялар гъавурда акъадай, регъят члалалди таржума авунва. Таржумадин къетленвал ам я хъи, Арбен Къардасалай эсердин оригиналдиз хас къетленвилер, ерийар хуьз алакъанва.

Иер къалубда туна, жуьреба-жуьре рангарин шикларалди безетмишнавай ктаб алай аямдин стандартрин вири истемешунар вилив хвена чапнава. Ктабдикай ясли-бахчайрин тербиячийривай, сифтегъан класрин муаллимривай, чпин азад вахт рикл алай хтулрихъ галаз акъудзавай бадейривайни бубайривай менфят къачуз жеда. Буюр, кела! Къуй лезги бицекризни Тайча-шивдин ала-матрикай хабар хъурай.

Президентдин библиотека Дагъустанда

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

2016-йисан 3-мартдиз Республикадин Расул Гьамзатован тварунихъ галай милли библиотекада культурадин ва искусстводин рекъай РФ-дин Президентдин патав гвай Советдин член, Россияда сад лагъай электронный милли библиотекадин генеральный директор Александр Вершинин Дагъустандин массовый такъатрин работникрихъ ва Милли библиотекадин коллективдихъ галаз гурьушмиш хъана. Ана гъакни РФ-дин культурадин министр Зарема Бутаевади, адан сад лагъай заместитель Муслим Телякавова, заместитель Мурад Гъажиева, Милли библиотекадин директор Али Алиева иштиракна.

Президентдин библиотекадин руководителди къейдна: республикада региональный центр ачухдай, Россияда сад лагъай электронный милли библиотекадин фондарихъ галаз къвалахдай, документар рекъемламишдай пешекарар гъазурунин ихтиярдин гъакъиндай

икъардал къулар члугуртла, библиотекарин, архиврин ва массовый информациядин къвалахар сад ийиз жеда. Идалайни гъейри, культурно-просветительский ва образованидин рекъай саналди тир проектар кардик кутаз жеда.

Дагъустандин культурадин министерстводин къили къейдна хъи, республика патал Президентдин библиотекадин патай ихтин сад-садав къур къвалах лап важиблуди я.

Президентдин библиотекадин векилхана вичихъ гегенш мумкинвилер авай Р.Гьамзатован тварунихъ галай Милли библиотекада ачухун пландик кутунва. И библиотекадин фондуна 700 агъзур экземплярдилай виниз печатдин ва аудиовизуальный шейэр ава. Библиотекадин коллективдини илимдин, культурадин ва искусстводин агалкунар раиж авун патал гъамиша информациядин ва илимдин чехи къвалахар тухузва.

Дагъустанда региональный электронный центра ачухунин нетижада адан агъалийриз тарихдин тек-тук документарикай, ктабрикай, архиврин материал-

рикай, видеохроникадикай менфят къачудай чехи мумкинвилер, гъакни видеоконференц-алакъадин куьмекдалди Президентдин библиотекадин мярекатра иштиракиз жеда.

Б.Н.Ельцинан тварунихъ галай Президентдин библиотека 2009-йисан 27-майдиз Санкт-Петербургда тарихдин Синод комплекса Владимир Путинан къарардалди ачухна. Государстводин Къили Россиядин вири регионар алакъалу ийидай информационно-просветительский центр жедай Президентский электронный милли библиотека тешкилунин везифа эцигна. Алай вахтунда электронный милли библиотекадин 200-далай виниз центрайри къвалахзава, федерациядин 74 субъектди адакай менфят къачузва. Библиотекадин региональный сеть активдаказ гегенш жезва. Ик, 39 администрациядихъ, регионрин 238 идарадихъ, къецепатар улкъвейрин 17 тешкилатдихъ галаз икърарар кутуннава. А.Вершинина электронный библиотекадин агалкунрикай яргъалди ихтилатна.

Ачух тарс

Шикил ягъайри - Гь. ИСАЕВА

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

Алатай гъафтеда Махачкъаладин 50-нумрадин школада Дуьньядин халкъарин дидед члаларин ийкъан сергъятра аваз 1-классра къелзавай аялриз ачух тарс къиле тухвана.

Лезги дестедин аялриз "Хайи члалан рахунар гегеншарин" лишандик кваз ачух тарс 2007 ва 2014-йисара "Виридалайни хъсан муаллим" конкурсда гъалиб ва РФ-дин Президентдин грантриз лайихлу хъайи **Роза ХАЛИФАЕВАДИ** тухвана. Къейд ийин, ийкъара къиле феийи Республикадин къелчийрин кон-

курсда 11-классда адан гъилик къелзавай **ФЕТИЛОВА Фатимади** 1-чка къуна.

Тарс башламишдалди чна авур сугъбетрай малум хъайивал, ци 1-классда 30 аялди къелзава. Абурукай садвадаз къелиз четин ятлани, алатай йисарин аялрив гекъигайла, абур хайи члалал хъсандиз рахазва. Аялрин къадар ци артух хъун шад жедай кар я.

Классдиз атана, салам гайидалай къулухъ муаллимди аялривай чпиз атанвай лезги гъарфар хабар къуна ва сасад рикел хкиз эгечна - [Уь], [Гъ]... гъарфарилай башламишзавай гафар тукъурзава, а гафар квай шииррин цларар хуралай къелзава. Ахпа а гафариз талукъ къугъун къиле тухвана.

Алатай тарсарай сулар гайидалай къулухъ муаллимди аялриз цийи тарс - [Къ] гъарф чириз башламишна. Доскадал и гъарф, ададай башламишзавай са шумуд гаф къена, шиклар алкфурна. Вири аялрив и сес дуьз лугъуз туна, гъарф арадал атанвай къайда чирна, лезги классикрин эсеррай цларар мисал яз гъана.

Аялриз мана чин тийизвай, четин гафар Роза муаллимди урус члалан куьмекдалди чирна, гъавурда туна. Къвалин къвалах гайидалай, адан гъавурда турдалай къулухъ "Югъ-йиф" къугъвазва. Къве гъарфуникай арадал атанвай сесерай мисалар гъуналди, къугъунар авуналди, аялрихъ авай чирвилер мадни мягъкемарзава.

Къейд ийин, Роза муаллимди лезги члалан кабинет лап хъсандиз тадаракламишнава - цларикай лезги шаиррин, писателрин, алмирин шиклар куьрсарнава, грамматикадин бязи къайдайрин гъавурда тунин таблицаар тукъурнава, вири аялар ктабралди таъмин тир. Экуь, михъи ва лацу классда ик, итижлудаказ тухузвай тарсуниз вири аялар еке ашкъидивди къевезва. Классдиз атай гъар са касдин фикир, еке гъарфаралди хъенвай "Члал акулдин дамах я, акул члалан булах я" келимайри желбзава.

Ачух тарсунин вахтунда муаллимди сулар гайила, аялрин зиреквилляй, абуру жавабар гузвай къайдадай къиле хайи члалал рахазвай бур чир жезвай.

Вири группайра тарс куьтыгъ хъайила, муаллимар, аялрин диде-бубаяр къватл хъана. Абуру ачух тарсарин программаяр, дидед члал чирун патал иллаки фикир гана къанзавай меслаяр веревирдна ва диде-бубайриз аялрихъ галаз къиле хайи члалал рахун меслятна.

Чи муаллимар Чешнелу школа

Нариман КЪАРИБОВ

Алатай йисуз Дербент шегъердин 11-нумрадин школадин вичин 60 йисан юбилей шад гъалара къейднай. И мярекатда жуьреба-жуьрейисара ам акъалтларай вакъе общество патал хийирлу гъар жуьре хилерай къвалахзавай пешекарри иштиракна.

1955-йисан 1-сентябрдиз сифте яз раklarар ахъай авур и школадин директор Ватандин Чехи дяведин иштиракчи Яков Захарович Захаров тир. ДАССР-дин лайихлу муаллим, РСФСР-дин халкъдин просвещенидин отличник тир ада 21 йисуз школадин директорвал авуна ва шегъерда чехи гурмет къазанмишна.

Алай вахтунда школадин къиле акъвазнавай Захар Ильевича вилкан директоррин рехъ лайихлувилелди давамарзава. Дербентда кардик квай 21 школадин арада и школа вири жигъетрай къенкъевичийрин жергеда ава. Ана 70 муаллимди зегъмет члугваза.

2001-йисалай школади ЮНЕСКО-ди теклифнавай проектрин сергъятра аваз къвалахзава.

Мягъкем бине эцигзавайди

Маида АГЪМЕДОВА

Къурагърин 1-нумрадин юкъван школада чпин везифаяр дериндай аннамишуналди зегъмет члугвазвай муаллимар гзаф ава.

Ахтинбурукай сад Раиса СЕФЕРАЛИЕВА я. 1972-йисуз гъа и школа лап хъсан къиметралди куьтыгъай Раиса Дербент шегъердин педучилищедик экечна. Пешекар хъана хтай ада вичи къелай школада къвалахиз башламишна. Къе Раиса муаллимди сифтегъан классриз тарсар гуз 40 йис хъанва.

- Муаллимвал четин ва жавабдар пешейрикай сад я. Ина гъиллейриз рехъ гана виже къведач. Гъик, лагъайтла, сифтегъан классра аялрин чирвилерин бине эцигзава эхир, - лугъузва Раиса муаллимди. Раиса муаллим мукъвал-мукъвал аялрин диде-бубайрихъ галаз гурьушмиш жезва, абурухъ галаз сих алакъаяр хуьзва ва абур аялрин агалкунрикай, низамдикай хабардарзава.

- Р.Сефералиевади гъевчи классрин аялриз тарсар гуз хейлин вахт я, сугъбетзава 1-нумрадин СОШ-дин директор Гъамид Мисриева. - Адан къвалахдикай тарифдин гафар гзаф лугъуз жеда. Ада вичин чирвилерин дережа хъажунизни гъар юкъуз фикир гузва. Раиса муаллимдихъ педагогвилин еке устадвални ава. Къвалах ери аваз къилиз акъудун, аялрик инсанпересвилин, ватанпересвилин руьгъ кутун, абурун чирвилер мягъкемарун Раиса Сефералиевади муаллимдин гъар йикъан къайгъуяр яз гъисабзава ва вичини школадилай къецени абур чешнелудаказ тамамарзава.

Раиса муаллимди къел-къхин чирай аялар къе республикадин ва улкъведин гзаф пиплера хъсан пешекарар хъанва, инсанпересвилин, ватанпересвилин къилихар квай абуру чпин сад лагъай муаллим рикелайни ракурзава.

Раиса Сефералиевадин гъакъисагъ зегъмет школадин, райондин регъберрини рикелай ракурзава, ам са жерге гурметдин грамотайрин сагъиб, 1-категориядин чешнелу муаллим я.

Зегьметди машгьурнавай кас

Нариман КЪАРИБОВ

Яшар гзаф хьайила, гьар са касди вичин уьмуьрдин алатай йисариз вил веъеда, Ватан, халкъ патал авур кваллахар веревирдда. Дербент шегьердин гьурметлу агьсакъал **Зейнал Гьасанович ЭФЕНДИЕВНИ** ихтинбурукай сад я. 86 йисаз кам веъенвай и касдин халис инсанвилел, кьилихрал, зегьметдин гьунаррал гьахьлудаказ дамах ийиз жеда.

Зегьметдин рехъ Зейнал Гьасановича душманди чи Ватандал веъей 1941-йисуз башламишна. А члавуз адан 12 йисни хьанвачир. Гзаф аялар авай хизанда тербия кьачур ада вичин уьмуьрдин чехи пай хуьруьн майишатдин ва промышленностдин карханайра жуьреба-жуьре кваллахар тамамаруниз бахшна.

- Дяведин йисара чаз ял ягьун вуч лагьай члал ятлани чидачир, - рикел хкизва ветеранди. - Гьикл лагьайтл чна, а члаван жегьилри, душмандал гьалибвал къазанмишуник жуван зегьметдалди пай кутазвай. Зегьметдин низамлувал хуьн за жув патал гьамиша намусдин кар, эвелимжи везифа яз гьисабайди я.

Чи арада кьиле фейи суьгьбетдай малум хьайивал, вичин зегьметдин 58 йисан девирда ам анжах садра кваллахал хьанач, гьамни азарлу хьун себеб яз.

Зейнал Эфендиеван гьакьисагъ зегьметди гьукуматди лайихлу кьимет гана. Ам Октябрдин Революциядин ва Халкьарин Дуствилин орденрин ва хейлин медалрин, гьа жергедай яз, СССР-дин ВДНХ-дин гимидин ва кьизилдин медалрин сагьиб я.

ВДНХ-дин хуьруьн майишат-диз талукь отделди З.Эфендиеван кваллахдин тежрибадиз ва зегьметдин агалкьунриз бахшнавай махсус пиплини ачухайди я. Зейнал Гьасанович КПСС-дин Дагьустандин обкомдин членвиле ва ДАССР-дин Верховный Советдин депутатвиле хьагьунни адан гражданилин ва зегьметдин баркалувилини кьакьанвал хьана.

Гьурметлу ветеранди Дербент шегьердин ветеранрин Советдин уьмуьрда активнидаказ иштиракзава, вичин баркалуу уьмуьрдин ва зегьметдин тежриба акьалтзавай несилриз чирзава.

Зейнал Гьасановичаз квалени сугьул туш. Ам вичин рикл алай хтулри, птулри шадарзава. Ви уьмуьр мадни метлеблуди, саглам чан аваз яргьалди ва ишигьлуди хьурай, гьурметлу ветеран!

Цийи тварар Мад са алим

Асият МУСАЕВА

И муькьвара Кьулан Сталдилай тир **РАМАЛ-ДАНОВ Гьажибалади** Москвада М.В.Ломоносован тварунихъ галай МГУ-да "Ценности и представления в структуре политического менталитета жителей Республики Дагестан" темадай политический илимрин кандидатвиле диссертация агалкьунралди хвена.

Гьажибаладин илимдин руководитель тарихдин илимрин кандидат, доцент Евгеньева Татьянади, официальный оппонентар тир философиядин илимрин доктор, "Национальный исследовательский университет "Высшая школа экономики" ВПО-дин ФГАОУ-дин доцент, социальный илимрин факультетдин политический илимрин департаментдин профессор Малинова Ольгади ва политический илимрин кандидат Усманова Заиради адан кваллахдиз еке кьимет гана.

Рамалданов Гьажибала Измаилан хва 1989-йисан 23-март-диз Кьулан Сталдал дидедиз хьана.

2006-йисуз хайи хуьруьн школа, 2011-йисуз ДГУ-дин социальный факультет ада хьсан кьиметар аваз куьтягьна. Илим чирунихъ кьаних жегьил пешекар халу ва муаллим Абдусамедов Анвар Шихрасуловичан теклифдалди М.В.Ломоносован тварунихъ галай МГУ-дин политологиядин факультетдин социологиядин ва политикадин психологиядин кафедрада аспирантурадик эчечна.

Политический илимрин кандидатвиле твар кьачунвай Гьажибала Рамалданова илимда кваллахун давамарзава.

Уьлкведи гьар са пиле лезгийрин твар мадни хкажзавай жегьил алимар, машгьур маса ксар аваз хьунал дамахзавай чна Гь.Рамалдановаз вичин агалкьун мубаракзава.

Урус муаллимдин кьисмет

Агьмад МАГЬМУДОВ,
Цийи Макьар

Куьре дередин Рухунрин хуьруьн тарихдиз сейр ийидайла зи фикир Мегьамедоврин хизандал желб хьана. **Мавлудин МЕГЬАМЕДОВА** Рухунрин 8 йисан школада яргьал вахтунда директорвиле кваллахнай. Адан уьмуьрдин юлдаш, Урусатдай атана Дагьларин уьлкведа вичин бахт жагьай **Мария Захаровна**дини гьа и школада зегьмет члугуна.

1947-йисуз Краснодарда муаллимвиле пеше кьачур руш Мария кваллахиз Дагьустандиз рекье тунай. Ам Старо-Мышастовский хуьре Мукашев Захаран 13 аялдикий сад лагьайди тир. Ада вичин кьвед лагьай ватандиз элкьвей Дагьустанда бегьем урус члални чин тийизвай аялриз математикадин илимдин сирерай кьил акьудиз чирна, дуьм-дуьз илимрал рикл алай несилар тербияламишна. Гьелбетда, сифте нубатда, паталай атанвай кас яз, ада вичиз чкадин адетар, ацукьун-кьарагьун чирна, кваллахдайлани и карди адаз еке куьмек гузвай. Йисар акуна-такуна физвай, ам неинки вичин пешедал, такабур дагьларин акунрал, Дагьустандин тибиятдал, гьакл дагьвийрин адетрал, гьар йикьан уьмуьрдал, гьелбетда, жегьил муаллим Мавлудинални ашукь хьана. Хуьруьн школадин муаллим тир адахъ галаз Марияди рикел садна, кьве рушни са гада тербияламишна.

1966-йисуз зарзаладилай кьулухъ Цийи Макьарал куч хьайилани Мария Захаровнади

муаллимвиле пеше давамарна, школадин завучни хьана. Адан гьакьисагъ зегьмет государстводи РСФСР-дин халкьдин просвеще-

нидин отличнивиле твар гуналди кьейдна.

Диде-бубадин рехъ руш Светланади давамарна. Рухуна ва Цийи Макьарал юкьван чирвилер кьачур ада ДГУ-дин филологиядин факультет Яру дипломдалди акьалтарна. Махачкьалада муаллимвиле кваллахиз башламишай Светланади юриствиле пешени кьачуна. Хьсан юрист яз ада са шумуд йисуз Мегьамед Гьажиеван тварунихъ галай заводда месляччи юриствиле кваллахна.

Гуьгьунлай ДГУ-да муаллимвал ийизвай ада Москвада юридический академияда илимрин кандидатвиле диссертацияни хвена.

2011-йисуз Светлана Рустамова Дагьустан Республикадин лайихлу юриствиле тварцин сагьиб хьана, алимдин гьиликай илимдин самбар макьалаяр, хьсан пешекарар хкатнава.

Рухунрин хуьруьн школадин сифтегьан йисарин муаллимрин са десте. (Эрчи патахъай кьуд лагьайди - Мария Захаровна)

Итижлу мярекат

Рагьидин ЭМИНОВ

Ахцегь райондин школайра ученикрин арада Англиядин писатель Д.Киплинг 180 ва Америкадин писатель Марк Твенан 150 йисан юбилейриз талукьарнавай фестиваль кьиле фена. 2-нумрадин школада кьиле фейи и мярекатда 9-11-классрин ученикри иштиракна.

1-чка кьур Ахцегьрин 2-нумрадин, 2-чка кьур 3-нумрадин, 3-чка кьур Ахцегьрин 1-нумрадин ва Смугьулрин школайрин аялриз райондин образованидин управленидин патай талукь грамотаяр гана. Тафаватлу хьайи аялри и фестивалдин республикадин паюна иштиракда.

Аялрин кьайгьудар

М.АГЬМЕДОВА

Кьурагьрин "Солнышко" твар алай аялрин бахчада чпин везифайри гьакьисагьвилелди эгечлазай, кваллахдин девлетлу тежриба хьанвай тербиячийри кваллахзава. **Айишат МЕГЬАМЕДОВА** ахтинбурун жергедай я.

1968-йисуз Кьурагьрин юкьван школа куьтягьдалай гуьгьуниз ам Махачкьалада муаллимвиле йисан курсара хьана.

1971-йисуз Табасаран райондин Хучни хуьре ясли-бахчадин заведующийвиле, ахпа Кьурагьрин юкьван школада пионервожатыйвиле кваллахна. 1981-йисалай Кьурагьрин "Солнышко" твар алай аялрин бахчада кваллахиз башламишай ам чешнелу тербиячийрикай сад я.

Кваллахдин 46 йисан тежриба авай А.Мегьамедовади вичин гьилик квай 20 аялдиз шиклар члугваз, гьарфар кхьиз, пластиндикай гьар жуьре гьайванрин квалубар туькьуриз ва менфятлу маса крар чирзава. Ада аялар гьар жуьре кьугьунрал желбунизни еке фикир гузва. Аялрини вири мярекатра активвилелди иштиракзава.

А.Мегьамедовади вичин гьилик квай аялрин диде-бубайрихъ галазин сих алакьаяр хуьзва. Аялрин бахчадин заведующий Жамият Амрагьовади адан кваллахдилай разивалзава. Аялри чеб кьулайдиз гьисун патал заведующийди датана чалишмишвалзава. Райбольницадин духтурри бахчада авай аялрин сагламвал вахт-вахтунда ахтармишзава.

Нетижаяр ва гележегдин везифаяр

КОЛЛЕГИЯ

Гъазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА

И йикъара Махачкъалада, Расул Гъамзатован тварунихъ галай Милли библиотекада, РД-дин физический культурадин ва спортдин министерстводин коллегия хъана. Анал 2015-йисан нетижаяр къуна, Дагъустан Республикадин Къилин Чар веревирдна, мукъвал гележегдин планар тайинарна.

Коллегия ачухай РД-дин Гъукуматдин Председателдин Сад лагъай заместитель Анатолий Къарибова РД-дин Халкъдин Собранидиз Республикадин Къилин Чарче регионда физический культура ва спорт вилик тухунин меселайриз къетлен фикир ганвайди къейдна.

“Республикадин Къил Рамазан Абдулатипова спортдин материально-технический база мягкемарунин карда хъсан патахъ дегишвилер хъанвайди, Дагъустандин спортсменри Вирироссиядин ва международный спортдин майданра, Кеферпатан Кавказдин халкъарин спортдин ва культурадин фестивалда, гъакни футболдай ва волейболдай чи республикадин хъанвайди командайри хъсан нетижаяр къалурнавайди къейдна. Идахъ галаз сад хъиз, республикадин Къилин Чарче спортдин рекъай иллаки важибту, 2016-йисуз мадни артух фикир гана кланзавай хилерни тайинарнава, лагъана Анатолий Шамсудиновича. - Къилди къачуртла, регби, паратэквондо, къезил атлетика, шахматар, цихъ галаз алакьалу спортдин жуьреяр, спортдин виниз тир дережаяр къазанмишунин бине тир массовый, сагъламливин мумкинвилер сергъятламинавай ксарин спорт вилик тухунин, гъакни инвалидриз физический культурадал ва спортдал машгъл жедай къулай шартлар тешкилул герек тирдал фикир желбнава. Идалайни гъейри, ГТО-дин комплекс умуьрдиз къучурмишунин кваллах давамарун, идахъ галаз сад хъиз, Гъалибвилин йикъаз талукъарна, ГТО-дай республикадин ачух чемпионат кьиле тухун лазим тирди къейднава”, - алава хъувуна А.Къарибова.

Коллегиядал РД-дин физический культурадин ва спортдин министр Мегъамед МЕГЪАМЕДОВА къватл хъанвайбур алаатай йисуз къазанмишнавай агалкъунрихъ галаз танишарна. Ик, ада 2015-йисуз Дагъустанда федеральный, республиканский, муниципальный бюджетрин ва бюджетдинбур тушир такъатрин кумькедалди спортдин 43

объект эцигнавайди ва ишлемишиз вахканвайди къейдна. Министерстводи вири санлай 16 агъзур касдин иштираквал аваз физкультурадинни сагъламливин ва спортдинни массовый серенжемар тешкилайдал, физический культурадал ва спортдал датлана машгъл жезвай инсанрин къадар лагъайтла, алаатай йисуз 900 агъзурдав (ида республикадин агъалийрин 30% тешкилзава) агакъарайдал фикир желбна.

Министрдин гафарай малум хъайивал, Дагъустандин спортсменри 2015-йисуз Вирироссиядин ва международный акъажунра, вири санлай, 1114 медаль къазанмишна, абурукай -373 къизилдинбур, 301- гимшидинбур ва 340 медални буьруьнждинбур я. Россиядин спортдин мастервиле 360 кандидат гъазурна, Россиядин спортдин мастервилин тварциз - 103, Россиядин спортдин международный классдин мастервилин тварциз - 9, Россиядин спортдин лайихлу мастервилин тварциз - 1, Россиядин лайихлу тренервилин тварцизни 3 кас лайихлу хъана. Къейд авун лазим я хъи, Россиядин Федерациядин Олимпиададин, паралимпиададин ва сурдлимпиададин спортдин жуьрейрай хъанвайди милли командайрин кьилин ва резервный командайрик дагъустанви 154 спортсмен акатна.

- Алаатай йисуз спортдин министерстводи школайра келзавай аялриз руьгъдинни ахлакъдин тербия гунин кваллахдизни артух фикир гана. Ик, Дагъустандин мусурманрин духовный управлендихъ (ДУМД), къайдаяр хуьдай органихъ, муниципальный органин образованидин ва физический культурадинни спортдин управленийрихъ галаз санал “Спортивный Дагъустан” твар алаз республикадин физкультурадинни спортдин сад лагъай форум, Дербентда, Хасавюртда, Махачкъалада, Унцукул райондин Шамилкъалада совещанияр кьиле тухвана. Анрал экстремизмдин ва терроризмдин вилик пад къуниз талукъ месэляр веревирдна, - къейдна Мегъамед Мегъамедова.

Коллегиядал 2016-йисуз кар алайбур яз гъисабнавай хилерикайни (Дагъустан Республика вилик тухунин кар алай “Инсанвилин капитал” проектдин “Спортивный Дагъустан” подпроект кьилиз акъудуникай, ГТО-дин комплекс умуьрдиз къучурмишуникай ва ик мад) лагъана. Эхирдай алаатай йисуз хъсан нетижаяр къазанмишай РД-дин физический культурадин ва спортдин са жерге къуллугъчийрив гъукуматдин ва министерстводин грамотаярни вахкана.

Дербентда турнир

МИНИ-ФУТБОЛ

ЧИ КОРР.

Алаатай гъафтеда Дербентда шегъердин мэр Малик Баглиеван Кубок ва призар патал мини-футболдай турнир акъалтна. Акъажунра 350-дав агакъна футболистри чпин устадвал ва гъунарар къалурна. “Хезболла” ва “Олимп” командаяр турнирдин финалдиз акъатна.

“Нарын-къала” стадиондал кьиле фейи турнирдин финалдин акъажунар башламишдалди вилик Дербент шегъердин кьил Малик БАГЛИЕВА футболистрин тварцихъ хуш келимаяр лагъана. Ик, турнирда “Хезболла” командади гъалибвал къазанмишна.

Къейд авун лазим я хъи, турнир акъалтларуниз бахшнавай мярекатда “Дербент шегъ-

ер” шегъердин округдин Собранидин (председатель Мавсум РАГЪИМОВ) депутатри, шегъердин администрациядин къуллугъчийри, жегъилрин организайрин векилри ва гзаф къадар тамашачийри иштиракна.

Стадиондал къватл хъанвайбурун гурлу капарин сесерик кваз Малик Баглиева “Хезбол-

ла” командадин футболистрив гъилий-гъилиз къведай Кубок, яржвилин (символический) къизилдин медалар ва пулдин пишкешар, къвед лагъай чка къур командадин футболистрив Мавсум Рагъимова наградаяр вахкана. Эхирдай “Дербент” ансамблди концерт гана.

Жаванрин акъажунар

Рагъидин ЭМИНОВ

И мукъвара Ахцегърин 2-нумрадин СОШ-дин патав гъай стадиондал райондин школайрин командайрин арада мини-футболдай турнир кьиле фена. Ам “Сельсовет Ахтынский” СП-дин кьилин везифаяр тамамарзавайди тир Низам ЭФЕНДИЕВАН теклифдалди тешкилна, спонсорвални “Сельсовет Ахтынский” СП-ди авуна. Турнирда 8 командади иштиракна. Къилин судья А.ЖАЛИЛОВ, адан

кумькекчияр К.ГЪАЖИЕВНИ А.МИРЗОЕВ тир.

Турнир агалуниз талукъарнавай серенжемдал Н.Эфендиев, Ахцегърин хуьруьн Собранидин депутат Р.Мурсалов, тренер К.Гъажиев, турнирдин кьилин судья А.Жалилов ва масабур рахана. Къве гъафтеда давам хъайи и акъажунра 1-чкадиз лайихлу хъайи 2-нумрадин АСОШ-дин командадиз “Сельсовет Ахтынский” СП-дин патай кубок, медалар, гъурметдин грамотаяр, 2 ва 3-чкаяр къур Луткунрин ва Хуьруьгрин хуьрерин школайрин ко-

мандайризни медалар, гъурметдин грамотаяр гана.

И турнирда лап хъсандиз къугъвай варар хуьдайди тир Эмирбег ЗАИРБЕГОВАЗ (Хуьруьгрин СОШ), защитник Незир КЪИЛИНЖЕВАЗ (1-нумрадин АСОШ), полузащитник Жабар СУТАЕВАЗ (2-нумрадин АСОШ) спонсордин патай футболдин формаяр пишкешна. “Сельсовет Ахтынский” СП-дин руководстводи цинин Чехи Гъалибвилин суварин вилик квай йикъарани ихътин акъажунар кьиле тухудайди малумарнава.

Алакьунар къалурзава

ЗАЛАН АТЛЕТИКА

Дагъви ШЕРИФ

Февралдин эхирра Бабаюртда залан атлетикадай кьиле фейи Дагъустан Республикадин чемпионатда Ахцегъ райондин пагъливанрин команддини иштиракна. Ик, Мусанабиев Далгата (62 кг) ва Лалаев Рагъмана (85 кг) и акъажунра кьивекчи чкаяр къуна.

Дагъустандин чемпионвилин тварциз лайихлу хъайи Д. Мусанабиева 210 килограмм (95 кг рывок ва 115 кг толчок), 3-чка къур Р. Лалаева 245 килограмм (105 кг рывок ва 140 толчок) хкажуналди хъсан нетижаяр къазанмишна.

Жегъил тренер Фархад МИРЗОЕВА вердизарзавай спортсменри эхиримжи вахтара республикада кьиле физвай акъажунра галаз-галаз чпин алакьунар къалурзава. Югъур хуьрай!

Цал эцигиз Кланзава

США-дин президентдин кьуллугьдал кьезе кланзавай республиканви Дональд Трамп гьисабзавайвал, адалай Сад Хьанвай Штатрин сергьятдал цал эцигун патал Мексика регьятдиз чалал гьиз алакьда. Идан гьакьиндай ада Флорида штатда вичин терефдаррихь галаз гьурьшмиш хьайила малумарна, хабар гузва "Цийивилер" РИА-ди.

"Мексикадихь галаз гьар йисуз чи алиш-веришдин кьитвили 58 миллиард доллар тешилзава. Цлан кьимет 10 миллиард доллар жеда ва Куьне залай цал эцигиз алакь-дач лугьузва?" - малумарна бизнесменди. Ада кьейд авурвал, "им регьят савда я".

7-мартдиз Мексикадин президент Энрике Пенья Ньето ди малумарайвал, адан улкведихь США-дихь галаз авай сергьятдал вичин гьисабдай цал эцигдай ният авач, хабар гузва Рейтерди. Адан фикирдалди, республиканви Адольф Гитлеран ва Бенито Муссолинидин геле аваз физва.

26-февралдиз Трамп малумарайвал, США-дин сергьят Швейцариядин нисидиз ушар я, гьикл лагьайтла, гзаф кьадар хьит-кьеррай законсуздаказ США-диз инсанар кьезва. Бизнесменди цал эцигун мадни хиве кьуна. Ада кьейд авурвал, гьикьван гзаф мексиканвийри адан фикир критика авуртла, эцигзавай цал гьакьван кьакьанди жеда.

Икьван чьавалди Мексикадин виликан президент Висенте Фокса Трамп "кимми" ва "эгоцентричный" политик я лагьанай.

18-февралдиз Римдин Папа Францискди малумарайвал, Трамп вич, США-дин ва Мексикадин сергьятдал цал эцигун теклифуналди, хашпаради хьиз тухузвач. Вичин нубатдай бизнесменди малумарна хьи, понтификаз ам США-дин президент яз ДАИШ-дин террориствилдин дестедин боевикри (Россияда кьадагьа авунва), Ватикандал гьужумай чьавуз акуна клан жеда. Францискдин фикир ада "регьуй жедайди я" лагьана.

2016-йисуз США-дин президентдин кьуллугьдал сесериз вегьейдай кьаст авайдан гьакьиндай малумарайла, Трамп Мексикадин са бязи имигрантар тахсиркарар ва гуж гьалибдайбур я лагьана малумарнай. Мультимиллиардердин фикирдалди США-диз лап пис мексиканвийр кьезва. Ихьтин инсанар США-диз атун Трампа акьвазарун хиве кьуна.

И кар патал, президентвиле хьагьайтла, ада Мексикадин сергьятдал "зурба цал" эцигда. Адан гафаралди, цал эцигунин кьимет 8 миллиард доллардив агакьун мумкин я. Адан кьакьанвилел 10-12 метр, яргьивилелни 1600 километрдив агакьна жеда. Бизнесменди хиве кьурвал, цла "еке гьурчег ракла-рар" жеда, абурай инсанар США-диз кьведа.

Партийный кандидат 2016-йисан июлдиз милли собранияр кьиле фидай вахтунда тайин жеда. США-дин президентдин сечкияр 8-ноябрдиз кьиле фида. Барак Обамадиз вичин кандидатура пуд лагьай сеферда кьалурдай ихтияр авач.

Раккадин агьалийрин патал элячина

Террориствилдин десте тир ДАИШ-диз (Россияда кьадагьа авунва) акси яз кьара-гьай 200 боевик Раккадин агьалийрин терефдал элячина. Идан гьакьиндай, "Цийивилер" РИА-ди хабар гузайвал, "Спутник" агентстводиз и кардикай хабар авай чешмедин малумарна.

"ДАИШ-дай тир Сириядин 200-дав агакьна боевикар Раккадин агьалийрин патал

элячина. И карди террористар шегьердай экьечизавай чкадал блокпостар эцигуниз мажбулна", - кьейдзава малуматда. Чешмедин делилралди, агьалийри шегьердин мад 5 районда Сириядин госуларстводин пайдахар хкажна ва женгер кьиле финин нетижада анрай террористар ахкьудна.

Восстанидиз кьарагьайбурулай гьукуматдин кьушунрин векилрихь галаз мобильный телефонрай алакьа жез алакьна.

Восстание тешилай агьалийри 5-мартдин йифиз Раккадин вад магьледа Сириядин пайдахар хкажна. Абурукай кьве магьледа шегьерэглияр массовый кьайдада митингдиз экьечина. Абурув Сириядин армиядин тереф хуьдай лозунгар гвай. Женгер кьиле феи вахтунда ДАИШ-дин хейлин террористар терг ийиз алакьна.

Ракка шегьер Сириядин кеферпата Евфрат вацун кьерехдал экля хьанва. Шегьер Асадаз акси оппозициядин кьуватри 2013-йисуз кьуна. Сириядин гьукуматдин кьушунри шегьер вахчуз кланз авур чалишмишвилерихь, гьа гьисабдай яз авиациядин куьмекдалдини, агалкьунар хьаначир. Сириядин дивизийрикой сад гьукуматдин асул кьушунрикой атланай ва 2014-йисуз исламистар адан винел гьалиб хьанай. Гьа чьавуз, 2014-йисан июль-август варцара вири виляят ДАИШ-дин гьузчивилик акатна ва Раккадикай Сириядин территориядал вич малумарнавай халифатдин официальный тушир меркез хьана.

Пентагонди тестикьарна

Пентагондин пресс-секретарь Питер Кука тестикьарайвал, 4-мартдиз американвийри ДАИШ-дин террориствилдин тешкилатдин башчийрикой сад тир Абу Умар аш-Шисани терг авунин мураддалди гьавадай серенжем кьиле тухвана.

Кука гьавадай гьужумунин нетижайрин гьакьиндай малумат ганач. "Оборонадин министерстводи кьвалахдин нетижайриз кьимет гунин кьвалах давам жезва", - лугьузва малуматда.

Кука рикел хьана хьи, Тархан Батирашвили, гьакл аш-Шисанини, гьакни "Умар - чеченви" яз машгур тир ам ДАИШ-дин вини дережадин командиррикой сад ва Сириядин мулкунал вичи вич малумарнавай Ракка меркездин советдин член тир. Ада ДАИШ-да са жерге вини дережадин кьуллугьгар авуна, гьа гьисабдай яз - военный министрвални".

А юкьуз, яни серенжем кьиле тухузвайла, са кьадар жергейра агалкьунар тахьайвилей, аш-Шисани ДАИШ-дин боевикрик инанмишвал кутун патал Шададидиз рекье тунвай.

Женгинин майдандай ам акьудун хьайитла, ДАИШ-диз кьецепатан улквейрай, иллаки Чечнядай ва Кавказдин регионрай боевикар атуниз писдаказ таьсирда, ДАИШ-дин гьужумар кьайдадик кутаз ва Сириядин Ракка ва Иракдин Мосул хьтин чпин кьелеяр хуьз жедач, лагьана Кука.

Виликрай аш-Шисани терг авунвайдан гьакьиндай, Америкадин кьуллугьгар алай ксарин официальный тушир малуматрал асаслу хьана, СМИ-ри хабар ганай.

Террорист терг авунвайдан гьакьиндай ара датлана СМИ-ра малуматар пайда жезвай, амма гьар сеферда абур таб яз акьатна. Месэла 2015-йисан 18-декабрдиз ам Америкадин спецназди есирда кьурдан, 2014-йисан 13-ноябрдиз террорист кьенвайдан гьакьиндай Чечнядин кьил Рамзан Кьадинова вичин Instagramда малумарнай. Кьуд юг алаатайла боевик тергнавайдан гьакьиндай малумат Панкисский дередин старейшинайри инкарнай.

Гьа йисан октябрдиз аш-Шисаниди Россиядал гьужумда лагьана кьурху ганай. Ада вичин бубадихь галаз хьайи суьгьбетда "вич кьвализ хкведа ва и урусриз чирдайди чирда" лагьана малумарнай.

Абу Умар аш-Шисани 1986-йисуз Панкисский дередин хуьрерикай сана дидедиз хьана, ада Гуржистандин армияда кьуллугьна, гьугьунлай законсуздаказ яракьар хуьнай адаз кар атлана. 2012-йисуз террорист Туркиядиз фена, гьугьунлай ада Сирияда ва Иракда кьиле физвай дяведин гьерекатра иштиракна, ДАИШ-дин чьулдин командиррикой сад хьана.

Аш-Шисанидин гьакьиндай малумат гайи касдиз США-ди 5 миллион доллардив агакьна пишкеш гун хиве кьунвай.

Гуьллейрин цук акатна

Россиядин Сад лагьай, Вад лагьай каналрин, RT-дин, "Цийивилер" РИА агентстводин журналистар авай десте Донецкдин кеферпатахь галай Ясиноватая шегьердин патав гуьллейрин цук акатна. Идан гьакьиндай 8-мартдиз "Донецкдин цийивилер" агентстводи" хабар гана.

Кьейдзавайвал, Украинадин военныйри автомобилрин рекьеп алай блокпостуниз 82 миллиметрдин улчмедин минометрай, Зенитный установкайрай ва маса яракьрай гуьлле гузвай.

Гьугьунлай малум хьайивал, журналистрилай гуьлле гузвай чкадай экьечиз алакьна, садазни зиян хьанач. Репортерар Донецкдиз рекье гьатна.

Вичи-вич малумарнавай Донецкдин халкьдин республикадин (ДНР) армиядин корпусдин командующийдин заместитель Эдуард Басурина хабар гайивал, Ясиноватая - Горловка шегьере рекье гьалар кьизгьинбур яз амукьзава: ополченцияр Украинадин военныйр сад-садал гьалтзавай царцелай анихь гадар хьийиз алахьзава.

Икьван чьавалди ДНР-дин кьуватдин кьурулушра авай чешмедин хабар гайивал, ислен юкьуз Украинадин военныйри Ясиноватая - Горловка шегьере рекьин патав гвай участок кьуна ва гражданский транспортдиз гуьлле гана. Вичин нубатдай, АТО-дин штабда и малумат дуьзди туш лугьузва.

Украинадин властри чпи-чеп малумарнавай ЛНР-дин ва ДНР-дин аксина 2014-йисан апрелдиз военный серенжемар башламишна. ООН-дин эхиримжи делилралди, 9 агьзурдалай гзаф инсанар чьурьукдин кьурбандар хьана.

Рекьемар

- Россияда юкьван гьисабдалди йиса **1,2 миллион кас** эвленмиш жезва.
- Алатай йисуз пар чьугвадай машинрихь галаз алакьалу **11 агьзур авария** арадал атана ва **1768 кас** телеф хьана.

ЦБ-дин курсуналди кьенин юкьуз:

1 доллар - 72,38 манат,
1 евро - 79,45 манат,

2015-йисан 12-февралдиз Белоруссияда "Минскдин икьрарар тамамарунин рекьей са жерге серенжемрал" кьул чьугуна.

2016-йисан 4-мартдиз Парижда "Нормандиядин" кьуд (Россия, Германия, Франция ва Украина) госуларстводин кьецепатан улквейрин министерстводин кьилер гьурьшмиш хьайила, Минскдин икьрарар уьмуьрдиз кечирмишунай са жуьрединни нетижаяр авачирди кьейднай.

38 сеферда гуьлле гана

Украинадин кьуват гьиле авайбуру малумарайвал, ополченцияри 38 сеферда Донбассада авай абурун сенгерриз гуьлле гана. "Гуьлле гунин активвал рагьданрихь элквейла мадни гзаф хьана", - лугьузва 7-мартдиз гайи военный пресс-центрадин малуматда.

А малуматдал асаслу яз, ополченцияри Авдеевка район, Опытный ва Луганское минометрай, Зайцево, Луганское, Пески ва Новгородское Марьинка ва Широкино хуьрериз, кьуват гьилевайбурун опорный пунктриз автоматрай, пулеметрай ва гранатометрай гуьлле гана.

Кьейдзава хьи, йифен кьуларилай гуьлле гуьн секин хьана, анжах Гранитный райондиз са сеферда гуьлле гана.

Чарх

кьвахьнатлани...

Тюмендин Роцино аэропортунай лув гудай вахтунда эрчи патан чарх кьвахьай "Ямал" авиакомпанидин пассажирар тухудай "Боинг" самолет саламатдиз чилел ацукьна. 9-мартдиз региондин экстренный кьуллугьрин чешмедин "Интерфаксдиз" хабар гайивал, дуьшуьшдин нетижада са касдизни зарар хьанач.

ТАСС-дин и малумат аэропортуни пресс-кьуллугьди тестикьарна. И дуьшуьшдай силисдин ахтармишунар башламишна, уголовный дело кьарагьарунин гьакьиндай месэла гьалзава.

Мажбури хьана чилел ахцукьай самолетди цийи Уренгойдиз лув гун лазим тир. Авай малуматралди, гьавадин гимидин чарх чилелай рум гана чьавуз хкаж жедай вахтунда кьвахьна. Самолетда 180 пассажир авай.

9-мартдиз Иркутскдин аэропортуна Москвадай Хабаровскдиз лув гузвай самолет ацукьна. Кьейдзавайвал, ам салонда гум гьатуниз килигна ацукьна. Зиянар хьанач. Самолетда 93 пассажирни экипаждин 10 член авай.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкъдин Собрание,
РД-дин Гьукумат
367000, Махачкала, пл. Ленина, 1

КЪИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ

Тел/Факс. (872-2) 65-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д.Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н.М. ИБРАГИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж.М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Э.Д. ШЕРИФАЛИЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М.А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А.Х. ГЪАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Ж. САИДОВА

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 19.00

Газет "Лезги газетдин" компьютерин базада
гъазурна.

Газет "Лотос" ООО-дин типографияда
чапна.

367000, Махачкала,
Пушкин куьче, 6.

Тираж 8380

Макъалаяр редакцияди туькьур хъийизва.
Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур эл-
къвена вахкузвач. Редакциядинни макъалай-
рин авторрин фикирар сад тахун мумкин я.

Газет массовый коммуникацийрин хиле за-
кондательстводал амал авунал гуьзчивал аву-
нин ва культурадин ирс хуьнин рекъай РФ-
дин Федеральний къуллугъдин Кьиблепатан
федеральный округда авай Управлениди ре-
гистрация хъувунва.
ПН №ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН ВА
ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:

367018, Махачкала,
1 Петрдин проспект, 61,
7-мертеба.

Ⓒ - И лишандик квай материалар
гъаькидихъ чапзавайбуру.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Гь Мубаракрай!

Къурагъ райондин Штулрин хуьруьн тамам тушир юкъван
школада саки 50 йисуз урус члаланни литературадин муал-
лимвиле, директорвиле квалалахай Дагъустандин лайихлу
муаллим, члехи хизандин къил, вафалу дуст ва юлдаш
Амри Гьасанович ГЪАСАНОВАЗ:

Валлагъ, жедач дустар
пара,
Фейитлани вахтар пара.
Вун хьтин дуст - хва,
арха я!
Вун галаз чи рубгъ захя я!

Маишгьур ийиз илимлувал,
Хвена халкъдиз
къадимлувал.
Гила майдан невейригъ гва -
Риклин мишхи жегърейригъ
гва!

Яшамии хьухъ йисара виш,
Гьич татурай рекьел
дуйшуйш!

Чун тикрариз жеда
сагълугъ, -
Вич къван хьсан женни
къуллугъ!

ВИ 70 ЙИСАН ЮБИЛЕЙ
ТЕБРИКЗАВАЙ АЗЕТУЛЛАГЪ
ИСАЕВИЧ ВА АДАН ХИЗ-
НАР, ВИРИ БАГЪРИЯР.

Чна дамахзава

Э.МИРЗОЕВА,
Мегъарамхуьруьн райондин
аялрин "Солнышко" бахча-
дин члехи тербиячи

За аялрин бахчада квалалахиз
30 йис я. Гъар юкъуз иниз, 230
аялдин гьилер къуна, абурун ди-
де-бубайри еримиззава. Чи аял-
рин бахчадин кьетленвал адакай
ибарат я хь, ина еке ва дуствил-
лин коллективди квалалахзава.

"Солнышко" районда вири-
далайни иерди, хьсанди ва къу-
лайди яз гьисабзава. И бахчада
аялриз саки вири къулай шартл-
ар туькьуриз алакьнава. Коллек-
тивдин кьиле акъвазнавай же-
гьил заведующий АГЪАМИРЗО-
ЕВА Лейла Сабировнадила
башламишна гъар сад къулай-
вал, гуьрчегвал мадни хьсанар-
риз чалишмиш жезва.

гунин рекъе къазанмишай агал-
къунрай шаз чи музыкальный ру-
ководитель АБДУЛКЪАДИРОВ
Аликаз РФ образованидин ва
илимдин министерстводин гуьр-
метдин грамота гана. Райондин
йисан тербиячи конкурсда "Сол-
нышкодин" векилар тир ЮНУСО-
ВА Иринади 2013-йисуз, ОС-
МАНОВА Рагнетеди 2015-йисуз
1-чкаяр, НАСРЕДИНОВА Эль-
виради 2014-йисуз 2-чка къуна.
Абур образованидин ва илимдин
министерстводин дипломринни
грамотайрин сагьибарни хьана.

"Солнышкода" гъар са сувар
аялар патал еке шад мярекатдиз
элкъевезва. "Чан алай гьилер",
"Кар алакьдай гьилериз сугъул-
вал чидач", "Цуькверин мастер-
ской", махсус пилерин куьмек-
далди аялар яратмишунрал
желбзава, абурун бажарагъ ви-
нел акъудиз алахъзава.

Коллективдикай рахайтла,
ина лап хьсан педагогри, чпин
кеспидин устадри, бажарагълу
тегъердин инсанри квалалахзава.
Абурун жергеда 20 жегьил тер-
биячи, музыкадин руководитель,
логопед, социолог, психолог, ин-
гилис члалан муаллим, физкуль-
турадин руководитель, кьве
медсестра ва къаницлудахъ
агакьна маса работнигар ава. Гъа
и инсанар себеб яз аялрин "Сол-
нышко" бахчади Республикадин
"Безопасные дороги детям" кон-
курсда сад лагъай чка, "Юный
эколог" номинацияда кьвед ла-
гъай чка ва маса мярекатра кьен-
кьечи чкаяр къуна, ам РД-ин об-
разованидин ва илимдин мини-
стерстводин грамотайриз лайих-
лу хьана. Акъалтзавай несил
тербияламышунин ва чирвилер

2015-йисан эхирда 50 йис
аялар тербияламышуниз бахшай
тербиячи, жегьил пешекаррин
меслятичи муаллим, гуьрметлу
ЭСЕДУЛЛАЕВА Зубейда Шам-
судиновна лайихлу пенсиядиз
рекъе туна. Намуслу ва гзаф йи-
сарин зегьметдай адаз райондин
образованидин управленидин
Гуьрметдин грамота гана, аялар
тербияламышунин рекъе цлугур
гъакьисагъ зегьметдай сагърай
лагъана. Аялрин диде-бубайрин
патай къазанмишнавай гуьрмет
ада вичин вири наградайрилай
багъади яз гьисабзава. Гьикъ хь,
гъар са аялдрихъ галаз рахадай
къайда жагъурун, къугъун, адаз
чан-рикъ авун, пис-хьсан чирун
ва абур сагъ-саламатдиз диде-
бубадин ахгакъарун регъят кьва-
лах туш.

Муаллимрин фестиваль

Райсудин НАБИЕВ

Сулейман-Стальский район-
дин мектебрин муаллимрин ма-
нийринни къуьлерин кьвед лагъай
фестиваль кьиле фена. Мярекат-
да 22 мектебдай алакьунар авай
муаллими иштиракна. РУО-дин
методист Мегьамедова Назирата

Ахпа амай мектебрин пед-
коллективрин векилри халкъ-
дин манияр лагъана, гъвечи
сегънеяр къалурна, шиирар
кьелна.

Манияр лугъунай, къуьлер
авунай, сегънеяр эцигунай, ши-
рар кьелунай сифте чкаяр къур
коллективриз РУО-дин гуьр-
метдин грамотагъ гана.

фестивалдин истемешунрин гъа-
вурдик кутурдалай къулугъ, мяре-
кат Эминхуьруьн мектебрин му-
аллими "Магъи дуйлбер" мани
тамамарунилай башламишна.

Жюридин членар нубатдин
фестиваль кьиле феи тегъер-
дилаи рази яз амукъна. И фести-
валь гъар йисуз кьиле тухун къу-
ватда туна.

Малумат

ГЪУРМЕТЛУ ВАТАНЭГЪЛИЯР!

Алай макъамада жегьил несилдин арада дидед члалал рахаз, кхьиз
чин тийизвайбуру тиймил туш. Жуйреба-жуйре себебар аваз члалавай
къакъатнавай бязибуруз и нуьксандикай азад жез, жуванбурухъ галаз
дидед члалал рахаз кланзава, амма члал чирдай мумкинвал авач.

Ихьтин гьал фикирда къуна, РД-дин Общественный палатади
милли газетрин редакциядин кьвалав дидед члал чирдай гъяд йикъан
курсар ачухун теклифнава. "Лезги газетдин" редакцияди теклифдин
тереф хуьзва ва дидед члал чирдай курсар ачухзава. Гъакьисузбуру
тир и курсари 2-апрелдилай квалалахзава.

Лезги члал чириз кланзавайбурувай телефондин агъадихъ галай
нумрайриз зенг ийиз жеда: 65-02-81, 8-928-047-51-64.

Главный инспектор МВД России проводит прием граждан

26-марта 2016 года с 9:00 до 20:00 часов Главный инспектор
МВД России генерал-майор полиции СКЛЯР Игорь Александрович
проведет прием граждан по вопросам деятельности органов
внутренних дел МВД по Республике Дагестан.

Предварительная запись на прием осуществляется с 1 марта
2016 года ежедневно с 9:00 до 18:00 часов по тел.: 99-60-17.

Прием граждан состоится по адресу: г. Махачкала, пл. Лени-
на, дом 7 (здание МВД), подъезд 2, комната приема граждан.
При себе иметь документ, удостоверяющий личность.

Утерянный аттестат о полном среднем образовании за
№0081954, выданный в 2009 году Ашагастальской СОШ Сулей-
ман-Стальского района РД на имя МУРТАЗАЕВА Эльмара Маго-
медрасуловича, считать недействительным.

Продается земельный участок - 15 соток. Сулейман-Сталь-
ский район, с.Ашагастал-Казмалар, возле трассы "Дербент-Касум-
кент". Рядом газ, свет, вода, плодоносящий сад. Цена договор-
ная. Тел.: 8-928-680-86-45.